

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

Katowice, 27 kwietnia 2021 r.

RKT.611.2.2019.MZ

wersja jawna

Decyzja nr RKT-2/2021

I. Na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 275), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje** postanowienia wzorca umowy stosowane przez NOVA Centrum Edukacyjne spółkę z o.o. z siedzibą w Warszawie, o treści:

1. „W okresie od dnia zapisu do szkoły NOVA do dnia rozpoczęcia drugiego semestru bądź w przypadku zapisania się na semestr programowo wyższy - do czasu rozpoczęcia semestru następującego po semestrze, na który nastąpił zapis, w przypadku jednostronnego rozwiązania Umowy w tym czasie przez NOVA z przyczyn leżących po stronie Słuchacza, w tym w szczególności z powodu niezłożenia przez Słuchacza do akt oryginału, duplikatu bądź poświadczonej notarialnie kopii właściwego świadectwa ukończenia szkoły w ustalonym terminie, Słuchacz jest zobowiązany do zwrotu opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł udzielonej w ramach promocji w terminie 7 dni od dnia otrzymania rozwiązania umowy przez NOVA” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
2. „Słuchacz w przypadku skreślenia z listy słuchaczy lub złożenia rezygnacji z pobierania nauki w NOVA jest zobowiązany do zwrotu opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł udzielonej w ramach promocji, do której przystąpił” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
3. „W sytuacji gdy słuchacz zrezygnuje z pobierania nauki w NOVA w okresie od dnia zapisu do placówki NOVA do dnia rozpoczęcia drugiego semestru bądź w przypadku zapisania się na semestr programowo wyższy - do czasu rozpoczęcia semestru następującego po semestrze, na który nastąpił zapis, jak również w przypadku jednostronnego rozwiązania Umowy w tym czasie przez NOVA z przyczyn leżących po stronie Słuchacza, w tym w szczególności z powodu niezłożenia przez Słuchacza do akt oryginału, duplikatu bądź poświadczonej notarialnie kopii właściwego świadectwa ukończenia szkoły w ustalonym terminie, jest on zobowiązany do zwrotu opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł udzielonej w ramach promocji w terminie 7 dni od dnia złożenia rezygnacji bądź otrzymania rozwiązania umowy przez NOVA” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
4. „W przypadku jednostronnego rozwiązania/wypowiedzenia umowy zawartej na warunkach określonych w niniejszym paragrafie przez Kursanta lub rozwiązania umowy przez NOVA z przyczyn dotyczących Kursanta, a także w razie opóźnienia przez Kursanta z zapłatą którejkolwiek z rat czesnego przekraczającą 30 dni, NOVA ma prawo żądać od Kursanta zwrotu ulgi przyznanej mu w ramach promocji o nazwie ‘Wpisowe 0 zł’” (wzorzec „Umowy nr ...”),

5. „Pisemna rezygnacja z nauki zgłoszona przez Kursanta jest równoznaczna z niewykonaniem zobowiązania Kursanta i rodzi skutki wypowiedzenia umowy. W tym przypadku Kursantowi zostanie zwrócona opłata w części odpowiadającej okresowi pozostałemu do zakończenia realizacji niniejszej umowy, przy czym w tym przypadku NOVA ma prawo potrącić z kwoty należnej kursantowi jej należność z tytułu niedotrzymania warunków oferty promocyjnej, o której mowa w § 4. Podpisem pod niniejszą umową Kursant wyraża zgodę na potrącenie” (wzorzec „Umowy nr ...”),
6. „Słuchacz jest zobowiązany wyłącznie do ponoszenia następujących opłat: a) opłata za przygotowanie sesji egzaminacyjnej w wysokości 100,00 zł, niezależnie od tego czy Słuchacz przystąpi do sesji (...)” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
7. „Brak frekwencji 50% w danym miesiącu skutkuje obowiązkiem zapłaty na rzecz NOVA opłaty czesnego w wysokości zł, płatnego do 10-tego następnego miesiąca na poczet miesiąca, w którym Słuchacz nie uzyskał wymaganej frekwencji. W przypadku braku wymaganej frekwencji w miesiącu czerwcu, Słuchacz zobowiązany jest do zapłaty czesnego w wysokości trzykrotnej w stosunku do opłaty czesnego wskazanego w zdaniu poprzednim, w terminie do 10-tego lipca” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
8. „Brak frekwencji skutkuje obowiązkiem zapłaty na rzecz NOVA faktycznego kosztu organizacji zajęć, który w dacie podpisania umowy wynosi (...) zł za każdy miesiąc, w którym Słuchacz nie uzyskał wymaganej frekwencji. W przypadku braku wymaganej frekwencji w miesiącu czerwcu, obowiązek zapłaty dotyczy również miesięcy lipiec i sierpień. Powyższa kwota jest każdomiesięcznie ustalana przez właściwe jednostki samorządu terytorialnego i może ulec zmianie” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
9. „Każda ze stron może rozwiązać Umowę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego (...)” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
10. „NOVA ma prawo przenieść Ucznia do równoległej klasy lub innej szkoły, bez zmian planu rozwoju predyspozycji i kompetencji Ucznia, w przypadku zmniejszenia liczby uczniów klasy poniżej niezbędnego minimum (...)” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
11. „NOVA nie odpowiada za szkody wyrządzone na mieniu lub na osobie, jeżeli nie uchybiła obowiązkowi nadzoru nad Uczniem” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
12. „NOVA nie odpowiada za rzeczy wartościowe wniesione przez Ucznia na teren NOVA, które uległy zniszczeniu, zagubieniu lub utracie w inny sposób” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
13. „NOVA nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie wynikających z niniejszej Umowy zobowiązań względem Rodzica/Opiekuna prawnego lub Ucznia, z przyczyn niezależnych od NOVA i jej pracowników bądź niewyłącznie zależnych od NOVA i jej pracowników” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”),
14. „Okres wypowiedzenia nie biegnie w miesiącach ustalonych w kalendarzu szkolnym jako okres wakacji letnich” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”)”

- za **niedozwolone** postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r., poz. 1740), co stanowi naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, i **zakazuje ich wykorzystywania**.

II. Na podstawie art. 23b ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów określa **środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu**, o którym mowa w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegające na obowiązku **poinformowania** - w terminie nie później niż **3 (trzech) miesięcy** od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji - wszystkich konsumentów, którzy od dnia 17 kwietnia 2016 r. zawarli umowy z NOVA Centrum Edukacyjne spółką z o.o. z siedzibą w Warszawie w oparciu o wzorce umów, zawierające postanowienia o których mowa w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, o uznaniu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów tych postanowień za niedozwolone oraz o skutkach z tego wynikających; informacja przekazywana konsumentom będzie:

- sporządzona czcionką w rozmiarze co najmniej 11, kolorze czarnym i rodzaju Times New Roman,
- dostarczona konsumentom za pomocą **listów poleconych**,
- składała się z następującej treści:

„Szanowna Pani/Szanowny Panie,

informujemy, że decyzją nr RKT-.../2021 Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał postanowienia wzorców umów stosowane przez NOVA Centrum Edukacyjne spółkę z o.o. z siedzibą w Warszawie, o treści: „*[należy przytoczyć treść postanowień uznanych za niedozwolone]*”

- za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r., poz. 1740), co stanowi naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz.275) oraz zakazał ich wykorzystywania.

W związku z powyższym ww. postanowienia są bezskuteczne wobec konsumentów. Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Decyzja jest prawomocna. Treść decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dostępna jest na stronach internetowych www.nova.edu.pl i www.uokik.gov.pl.

[Podpis osoby uprawnionej do reprezentacji NOVA Centrum Edukacyjne sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie]”;

przy czym obowiązek ten powinien być zrealizowany z zastosowaniem następujących zasad:

- a) w przypadku zmiany nazwy przedsiębiorcy, jego przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, powyższy obowiązek powinien być zrealizowany odpowiednio przez lub za pośrednictwem danego przedsiębiorcy lub jego następcy prawnego, ze wskazaniem nazwy dawnej i nowej,

- b) w przypadku zmiany adresu strony internetowej, należy niniejsze rozstrzygnięcie zastosować odpowiednio do strony internetowej funkcjonującej w dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji,
- c) w razie zmiany treści sentencji decyzji lub jej uzasadnienia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub sąd powszechny, w zakresie podlegającym obowiązkowi zastosowania środków usunięcia skutków naruszenia, należy obowiązek ten wykonać zgodnie ze zmienioną treścią decyzji.
- III. Na podstawie art. 23b ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakazuje w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia niniejszej decyzji, na koszt NOVA Centrum Edukacyjne spółki z o.o. z siedzibą w Warszawie, na stronie internetowej przedsiębiorcy, która na dzień wydania niniejszej decyzji mieści się pod adresem www.nova.edu.pl, **publikację całości treści jawnej wersji niniejszej decyzji**, przez okres 6 miesięcy, z zaznaczeniem, że decyzja ta jest prawomocna, przy czym treść decyzji powinna być dostępna za pomocą hipertączy (linku) widocznego na stronie głównej, a tekst hipertączy powinien wyglądać następująco: napis „Decyzja Prezesa UOKiK Nr RKT-.../2021 (prawomocna)” w kolorze czarnym, czcionką Times New Roman, wielkości co najmniej 13 pkt; przy czym obowiązek ten powinien być zrealizowany z zastosowaniem następujących zasad:
- a) w przypadku zmiany nazwy przedsiębiorcy, jego przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, powyższy obowiązek publikacyjny powinien być zrealizowany odpowiednio przez lub za pośrednictwem danego przedsiębiorcy lub jego następcy prawnego, ze wskazaniem nazwy dawnej i nowej,
- b) w przypadku zmiany adresu strony internetowej, należy niniejsze rozstrzygnięcie zastosować odpowiednio do strony internetowej funkcjonującej w dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji,
- c) w razie zmiany treści sentencji decyzji lub jej uzasadnienia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub sąd powszechny, w zakresie podlegającym obowiązkowi publikacji, należy obowiązek ten wykonać zgodnie ze zmienioną treścią decyzji.
- IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na NOVA Centrum Edukacyjne spółkę z o.o. z siedzibą w Warszawie, w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art.23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **kary pieniężne**, płatne do budżetu państwa, w wysokości:
1. **98 863 zł** (słownie: dziewięćdziesięciu ośmiu tysięcy ośmuset sześćdziesięciu trzech złotych) za stosowanie postanowień wzorca umowy określonych w punktach I.1, I.2, I.3, I.4 i I.5 sentencji niniejszej decyzji;
 2. **29 659 zł** (słownie: dwudziestu dziewięciu tysięcy sześciuset pięćdziesięciu dziewięciu złotych) za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.6 sentencji niniejszej decyzji;
 3. **42 841 zł** (słownie: czterdziestu dwóch tysięcy ośmuset czterdziestu jeden złotych) za stosowanie postanowień wzorca umowy określonych w punktach I.7 i I.8 sentencji niniejszej decyzji;

4. **35 591 zł** (słownie: trzydziestu pięciu tysięcy pięciuset dziewięćdziesięciu jeden złotych) za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.9 sentencji niniejszej decyzji;
 5. **29 659 zł** (słownie: dwudziestu dziewięciu tysięcy sześciuset pięćdziesięciu dziewięciu złotych) za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.10 sentencji niniejszej decyzji;
 6. **29 659 zł** (słownie: dwudziestu dziewięciu tysięcy sześciuset pięćdziesięciu dziewięciu złotych) za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.11 sentencji niniejszej decyzji;
 7. **29 659 zł** (słownie: dwudziestu dziewięciu tysięcy sześciuset pięćdziesięciu dziewięciu złotych) za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.12 sentencji niniejszej decyzji;
 8. **29 659 zł** (słownie: dwudziestu dziewięciu tysięcy sześciuset pięćdziesięciu dziewięciu złotych) za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.13 sentencji niniejszej decyzji;
 9. **29 659 zł** (słownie: dwudziestu dziewięciu tysięcy sześciuset pięćdziesięciu dziewięciu złotych) za stosowanie postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.14 sentencji niniejszej decyzji.
- V. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 264 § 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanawia obciążyć NOVA Centrum Edukacyjne spółkę z o.o. z siedzibą w Warszawie **kosztami przeprowadzonego postępowania** w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty **65 zł** (słownie: sześćdziesięciu pięciu złotych), w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej jako „Prezes Urzędu”) w związku z otrzymanymi skargami konsumentów oraz sygnałami miejskich i powiatowych rzeczników konsumentów przeprowadził postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przez NOVA Centrum Edukacyjne spółkę z o.o. z siedzibą w Warszawie (dalej jako „Spółka” i „Przedsiębiorca”).

W związku z dokonanymi na etapie postępowania wyjaśniającego ustaleniami, Prezes Urzędu postanowieniem nr 1 z dnia 11.02.2019 r. (dalej jako „Postanowienie”) wszczął z urzędu postępowanie w sprawie o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umowy o treści jak w sentencji niniejszej decyzji, które mogą stanowić niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r., poz. 1740 - dalej jako „Kodeks cywilny” lub „KC”), co może stanowić naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 275, dalej jako „u.o.k.k.” lub „ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów”).

Pismem z dnia 11.02.2019 r. zawiadomiono Spółkę o wszczęciu niniejszego postępowania i wystąpiono, na podstawie art. 50 ust. 1 i 2 u.o.k.k, do ustosunkowania się do postawionych zarzutów oraz o przestanie określonych informacji (dowód: karty nr 13-

14), a także o zaliczeniu w poczet materiału dowodowego określonych dokumentów (dowód: karty nr 15-16). Spółka ustosunkowała się do postawionych zarzutów w pismach z dnia 1.03.2019 r. i z dnia 11.04.2019 r. (dowód: karty nr 239-279), a następnie w kolejnych pismach udzielała odpowiedzi na wezwania Prezesa Urzędu. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, pismem z dnia 3.12.2020 r., Spółka została poinformowana o zakończeniu zbierania materiału dowodowego i możliwości zapoznania się z nim (dowód: karty nr 413-415). Przedsiębiorca nie skorzystał z prawa do zapoznania się z zebrany materiał dowodowy.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje

Spółka prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, której przedmiotem są m.in. szkoły policealne (przedmiot przeważającej działalności przedsiębiorcy) oraz szkoły podstawowe i pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane. Zgodnie z informacją zamieszczoną w ww. rejestrze Spółka posiada oddziały na terenie Polski, między innymi w Katowicach, Lublinie i Poznaniu (dowód: karty nr 166-167, 245-248, 271-276 i 373).

Na podstawie materiału zebranego w toku postępowania ustalono, że Przedsiębiorca we wzorcach umów zawieranych z konsumentami zamieścił następujące postanowienia:

1. „W okresie od dnia zapisu do szkoły NOVA do dnia rozpoczęcia drugiego semestru bądź w przypadku zapisania się na semestr programowo wyższy - do czasu rozpoczęcia semestru następującego po semestrze, na który nastąpił zapis, w przypadku jednostronnego rozwiązania Umowy w tym czasie przez NOVA z przyczyn leżących po stronie Słuchacza, w tym w szczególności z powodu niezłożenia przez Słuchacza do akt oryginału, duplikatu bądź poświadczonej notarialnie kopii właściwego świadectwa ukończenia szkoły w ustalonym terminie, Słuchacz jest zobowiązany do zwrotu opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł udzielonej w ramach promocji w terminie 7 dni od dnia otrzymania rozwiązania umowy przez NOVA” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - dowód: karta nr 20, 69 i 163. Postanowienie było stosowane od III kwartału 2017 r. do lipca 2020 r. (dowód: karta nr 417);
2. „Umowa ulega automatycznemu rozwiązaniu w przypadku skreślenia Słuchacza z listy słuchaczy. Przypadki uzasadniające skreślenie słuchacza przez dyrektora szkoły zostały wyszczególnione w statucie szkoły. Słuchacz w przypadku skreślenia z listy słuchaczy lub złożenia rezygnacji z pobierania nauki w NOVA jest zobowiązany do zwrotu opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł udzielonej w ramach promocji, do której przystąpił” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - dowód: karta nr 20, 69 i 163. Postanowienie było stosowane od III kwartału 2017 r. do lipca 2020 r. (dowód: karta nr 417);
3. „W sytuacji gdy słuchacz zrezygnuje z pobierania nauki w NOVA w okresie od dnia zapisu do placówki NOVA do dnia rozpoczęcia drugiego semestru bądź w przypadku zapisania się na semestr programowo wyższy - do czasu rozpoczęcia semestru następującego po semestrze, na który nastąpił zapis, jak również w przypadku jednostronnego rozwiązania Umowy w tym czasie przez NOVA z przyczyn leżących po stronie Słuchacza, w tym w szczególności z powodu niezłożenia przez Słuchacza do akt oryginału, duplikatu bądź poświadczonej notarialnie kopii właściwego świadectwa ukończenia szkoły w ustalonym terminie, jest on zobowiązany do zwrotu opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł udzielonej w ramach promocji w terminie 7 dni od dnia złożenia rezygnacji bądź otrzymania rozwiązania umowy przez NOVA” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - dowód: karta nr 179. Postanowienie nie jest stosowane od III kwartału 2017 r. (dowód: karta nr 417);

4. „W przypadku jednostronnego rozwiązania/wypowiedzenia umowy zawartej na warunkach określonych w niniejszym paragrafie przez Kursanta lub rozwiązania umowy przez NOVA z przyczyn dotyczących Kursanta, a także w razie opóźnienia przez Kursanta z zapłatą którejkolwiek z rat czesnego przekraczającą 30 dni, NOVA ma prawo żądać od Kursanta zwrotu ulgi przyznanej mu w ramach promocji o nazwie ‘Wpisowe 0 zł’” (wzorzec „Umowy nr ...”) - dowód: karta nr 70. Postanowienie jest stosowane od III kwartału 2017 r. (dowód: karta nr 417);
5. „Pisemna rezygnacja z nauki zgłoszona przez Kursanta jest równoznaczna z niewykonaniem zobowiązania Kursanta i rodzi skutki wypowiedzenia umowy. W tym przypadku Kursantowi zostanie zwrócona opłata w części odpowiadającej okresowi pozostałemu do zakończenia realizacji niniejszej umowy, przy czym w tym przypadku NOVA ma prawo potrącić z kwoty należnej kursantowi jej należność z tytułu niedotrzymania warunków oferty promocyjnej, o której mowa w § 4. Podpisem pod niniejszą umową Kursant wyraża zgodę na potrącenie” (wzorzec „Umowy nr ...”) - dowód: karta nr 70. Postanowienie jest stosowane od III kwartału 2017 r. (dowód: karta nr 418);
6. „Słuchacz jest zobowiązany wyłącznie do ponoszenia następujących opłat: a) opłata za przygotowanie sesji egzaminacyjnej w wysokości 100,00 zł, niezależnie od tego czy Słuchacz przystąpi do sesji (...)” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - dowód: karta nr 19. Postanowienie było stosowane od III kwartału 2017 r. do III kwartału 2019 r. (dowód: karta nr 418);
7. „Brak frekwencji 50% w danym miesiącu skutkuje obowiązkiem zapłaty na rzecz NOVA opłaty czesnego w wysokości zł, płatnego do 10-tego następnego miesiąca na poczet miesiąca, w którym Słuchacz nie uzyskał wymaganej frekwencji. W przypadku braku wymaganej frekwencji w miesiącu czerwcu, Słuchacz zobowiązany jest do zapłaty czesnego w wysokości trzykrotnej w stosunku do opłaty czesnego wskazanego w zdaniu poprzednim, w terminie do 10-tego lipca” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - dowód: karta nr 20, 62, 64 i 66. Postanowienie było stosowane od III kwartału 2017 r. do III kwartału 2019 r. (dowód: karta nr 418);
8. „Słuchacz zobowiązany jest do uzyskania co najmniej 50% frekwencji na zajęciach w danym miesiącu. Brak frekwencji skutkuje obowiązkiem zapłaty na rzecz NOVA faktycznego kosztu organizacji zajęć, który w dacie podpisania umowy wynosi (...) zł za każdy miesiąc, w którym Słuchacz nie uzyskał wymaganej frekwencji. W przypadku braku wymaganej frekwencji w miesiącu czerwcu, obowiązek zapłaty dotyczy również miesięcy lipiec i sierpień. Powyższa kwota jest każdomiesięcznie ustalana przez właściwe jednostki samorządu terytorialnego i może ulec zmianie” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - dowód: karta nr 183. Postanowienie było stosowane co najmniej od „naboru wiosennego” w 2016 r. do III kwartału 2017 r. (dowód: karty nr 177 i 418);
9. „Każda ze stron może rozwiązać Umowę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego (...)” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - dowód: karty nr 20, 62, 64, 66, 160 i 249. Postanowienie jest stosowane co najmniej od III kwartału 2017 r. (dowód: karta nr 418);
10. „NOVA ma prawo przenieść Ucznia do równoległej klasy lub innej szkoły, bez zmian planu rozwoju predyspozycji i kompetencji Ucznia, w przypadku zmniejszenia liczby uczniów klasy poniżej niezbędnego minimum (...)” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług

edukacyjnych nr ...) - dowód: karta nr 25. Postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r. (dowód: karty nr 23-27 i 418);

11. „NOVA nie odpowiada za szkody wyrządzone na mieniu lub na osobie, jeżeli nie uchybiła obowiązkowi nadzoru nad Uczniem” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...) - dowód: karta nr 25. Postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r. (dowód: karty nr 23-27 i 418);
12. „NOVA nie odpowiada za rzeczy wartościowe wniesione przez Ucznia na teren NOVA, które uległy zniszczeniu, zagubieniu lub utracie w inny sposób” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...) - dowód: karta nr 25. Postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r. (dowód: karty nr 23-27 i 418);
13. „NOVA nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie wynikających z niniejszej Umowy zobowiązań względem Rodzica/Opiekuna prawnego lub Ucznia, z przyczyn niezależnych od NOVA i jej pracowników bądź niewyłącznie zależnych od NOVA i jej pracowników” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...) - dowód: karta nr 25. Postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r. (dowód: karty nr 23-27 i 418);
14. „Okres wypowiedzenia nie biegnie w miesiącach ustalonych w kalendarzu szkolnym jako okres wakacji letnich” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...) - dowód: karta nr 25. Postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r. (dowód: karty nr 23-27 i 418).

Ponadto, zgodnie z rozdziałem „Wpisowe i czesne” wzorca „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”: „Słuchacz zapisując się do NOVA, może skorzystać z promocji o nazwie ‘Wpisowe 0 zł’, która obowiązuje w terminie r. - r. Powyższe uprawnia Słuchacza do zapisania się do szkoły prowadzonej przez NOVA bez uiszczenia opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł” (pkt 3) oraz „W dniu podpisania umowy Słuchacz musi ponieść opłatę wpisowego w wysokości 400 zł, która jest wnoszona w celu zabezpieczenia miejsca Słuchacza w szkole” pkt 2, dowód: karty nr 19, 68, 162, 249, 253, 259 i 263.

Zgodnie z punktem 5 rozdziału „Promocja wpisowe i czesne 0 zł” wzorca „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”: „Słuchacz zobowiązany jest do zwrotu ulgi przyznanej w ramach promocji ‘Wpisowe i czesne 0zł’ w razie następujących przypadków:

- 1) niezyskanie promocji na kolejny semestr, bądź brak ukończenia szkoły w przypadku najwyższych semestrów;
- 2) jednostronnego rozwiązania Umowy przez Słuchacza;
- 3) jednostronnego rozwiązania Umowy przez NOVA z przyczyn leżących po stronie Słuchacza, w tym w szczególności z powodu niezłożenia przez Słuchacza do akt oryginału, duplikatu bądź poświadczonej notarialnie kopii właściwego świadectwa ukończenia szkoły w ustalonym terminie.” - dowód: karty nr 169 i 171.

Na podstawie § 2 wzorca „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”: „Kursant zobowiązuje się do: dołożenia wszelkich starań do systematycznego i aktywnego zdobywania wiedzy; systematycznego i aktywnego uczestnictwa w zajęciach dydaktycznych i organizacyjnych zgodnie z ustalonym harmonogramem zajęć; składania (o ile będą przeprowadzone) egzaminów i zaliczeń; przestrzegania obowiązującego w NOVA statutu placówki, a w szczególności do uiszczenia wszelkich opłat związanych z realizacją przez NOVA niniejszej umowy”. Na podstawie § 8 tego wzorca każda ze stron może wypowiedzieć umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (dowód: karty nr 70-71).

Spółka oświadczyła w piśmie z dnia 1.03.2019 r., że stosuje obecnie osiem wzorców umów, w zależności od profilu szkoły oraz rodzaju kursu/szkolenia/nauki wybieranego przez słuchacza i były one „wykorzystane przy ostatnim, tegorocznym naborze”. Wzorce stosowane są we wszystkich oddziałach Spółki, chyba że w którymś oddziale nie uruchomiono określonego profilu szkoły (np. liceum). Spółka poinformowała, że „treść wzorca w poszczególnych oddziałach różni się jedynie danymi słuchacza oraz wysokością opłat za naukę/szkolenie/kurs, [...]”. Jednocześnie Spółka zadeklarowała, że „gruntownie przeanalizuje i przeredaguje treść stosowanych wzorców” (dowód: karta nr 239).

Spółka stwierdziła w piśmie z dnia 1.03.2019 r., że wskazanie dokładnej ilości obowiązujących obecnie umów nie jest możliwe „albowiem na liczbę tę mają wpływ takie czynniki jak rezygnacja Słuchacza, czy też prowadzony na bieżąco nabór”. Spółka oszacowała, że „na chwilę obecną ma około [...] słuchaczy/uczniów/kursantów, co prowadzi do wniosku, że zawieszono tyle samo umów o świadczenie usług edukacyjnych” (dowód: karta nr 239).

Spółka podniosła w piśmie z dnia 4.02.2021 r., że „[...]”, w związku z czym przedstawiła jedynie szacunkowe dane o okresach obowiązywania zakwestionowanych postanowień umownych, uzasadniając to ilością obowiązujących wzorców i zmian do nich wprowadzonych (dowód: karty nr 417-418).

W toku postępowania stwierdzono, że od czerwca 2019 r. Spółka rozpoczęła stosowanie zmienionych wzorców umów, które przedstawiła w piśmie z dnia 30.07.2019 r. (dowód: karty nr 282-302) wraz z kopiami przykładowych umów, zawartych z konsumentami na podstawie tych wzorców (dowód: karty nr 319-324).

W piśmie z dnia 16.10.2019 r. Spółka wyjaśniła, że obecne, zmienione wzorce umów stosowane są osobno dla każdego z pięciu typów umów, tj.: dla policealnych szkół PSZ (płatnych), dla PSZ bezpłatnych, dla Gimnazjum/Liceum Ogólnokształcącego/Szkoły Podstawowej, dla Placówek Kształcenia Ustawicznego oraz dla tzw. kursów eksternistycznych. W odpowiedzi na pytania Prezesa Urzędu o wskazanie dat zaprzestania stosowania kwestionowanych postanowień, co do których Spółka podniosła, iż nie są już stosowane, Przedsiębiorca oświadczył „iż wymienione w Postanowieniu nr 1 o wszczęciu postępowania, postanowienia nie są stosowane od czasu modyfikacji i zmian dokonanych w typach tychże umów, tj. przykładowo jeśli chodzi o KKZ i PSZ zmiany wprowadzane były z dniem 06.06.2019 r. wraz z nowymi szablonami tychże umów (...). Natomiast modyfikacje umów dotyczących Gimnazjum/LO były wprowadzone w lipcu br.”. Ponadto Spółka poinformowała, że planuje dokonać aneksowania umów zawartych z konsumentami na podstawie dotychczasowych wzorców umów, przy czym z uwagi jednak na znaczną ilość zarówno typów umów jak i liczbę słuchaczy, a także zmiany organizacyjne w Spółce i zamknięcie poszczególnych oddziałów, podpisywanie aneksów będzie rozłożone w czasie (dowód: karta nr 316). Następnie Spółka przedstawiła projekty aneksów do umów (karty nr 327-337 i 340-348).

Obroty Spółki osiągnięte w 2020 roku wyniosły [...] zł (słownie: [...]), zgodnie z oświadczeniem Spółki o jej danych finansowych do ustalenia obrotu za 2020 rok - dowód: karta nr 421.

Stanowisko Przedsiębiorcy:

Przedsiębiorca odniósł się do zarzutów postawionych w Postanowieniu nr 1 w pismach z dnia 1.03.2019 r. (dowód: karty nr 239-243) i z dnia 11.04.2019 r. (dowód: karty nr 266-268).

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego 4 postanowień, o których mowa w pkt I.1-I.4 sentencji decyzji Spółka wyjaśniła, że „Czesne, obok dotacji oświatowej, stanowi główne źródło finansowania działalności placówek oświatowych. Z czesnego pokrywane są wydatki na bieżące funkcjonowanie szkół jak np. wynagrodzenia nauczycieli, koszty utrzymania i wyposażenia placówek w niezbędne meble, sprzęt komputerowy, materiały dydaktyczne itp., natomiast brak jest podstaw prawnych by w te ekonomiczne interesy firmy ingerować, czy też badać adekwatność wysokości czesnego, skoro została ona określona w umowie. Udzielenie ulgi promocyjnej polegającej na zapisaniu w poczet słuchaczy bez ponoszenia opłaty wpisowego (i dwóch rat czesnego), pod warunkiem iż słuchacz nie rozwiąże jednostronnie umowy, stanowi element związany z ceną usługi, nie zaś ze szkoda, jaką spółka mogłaby ponieść. Rozróżnić w tym miejscu należy sytuację powyższą mającą miejsce w niniejszej sprawie od przypadku, w którym przedsiębiorca przy pobieraniu pełnej ceny towaru/usługi, dodatkowo - w sposób niezależny od innych świadczeń - przewiduje obowiązek dokonania dodatkowych dopłat na okoliczność odstąpienia od umowy czy jej przedterminowego rozwiązania. Promocja i związane z tymże warunki są relewantnymi elementami ceny, albowiem wpływają ostatecznie na wielkość świadczenia, jakie konsument winien spełnić w zamian za zakupioną usługę. Z uwagi na powyższe, niewłaściwym jest uznanie zapisów Warunków w tym zakresie jako klauzuli niedozwolonej, niewiążącej konsumenta”. Spółka podniosła, iż w rozdziale „POSTANOWIENIA OGÓLNE” strony umowy oświadczają, że Przedsiębiorca jest gotowy do realizacji usługi kształcenia objętej umową, a nieobecność słuchacza na zajęciach nie zwalnia go z ponoszenia opłat. W ocenie Spółki konsument bezwzględnie przyjmuje na siebie obowiązek ponoszenia opłat z tytułu gotowości realizacji na jej rzecz usług kształcenia objętej umową, niezależnie od tego czy następnie bierze udział w zajęciach. Spółka podniosła, że podpisując umowę konsument „każdorazowo zaznajamiany jest z jej treścią i akceptuje bądź nie jej warunki. Spółka nie wywiera jakiegokolwiek nacisku na konsumenta, zaś kto podpisuje dokument umowy bez uprzedniego zapoznania się z jego treścią, składa oświadczenie woli odpowiadające treści dokumentu”. Jej zdaniem „umowa jasno określa warunki świadczenia usług edukacyjnych. Zgodnie zaś z zasadą *pacta sunt servanda* osoba, która zawarła w sposób ważny umowę, musi się z niej wywiązać” (dowód: karty nr 239-240).

Spółka stwierdziła, że udzielenie ulgi promocyjnej polegającej na zapisaniu w poczet słuchaczy bez ponoszenia opłaty wpisowego, w warunkach określonych w promocji, stanowi element związany z ceną usługi albowiem wpływa ostatecznie na wielkość świadczenia, jakie konsument winien spełnić w zamian za zakupioną usługę. Spółka podniosła, iż „Zgodnie ze stanowiskiem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zaprezentowanym w Raporcie z kontroli wzorców umownych stosowanych przez wyższe szkoły niepaństwowe z 2005 r. oraz w późniejszym stanowisku tegoż Organu w podobnych sprawach, decyzja konsumenta o wypowiedzeniu umowy bez ważnych powodów implikuje po jego stronie obowiązek zapłaty placówce oświatowej, jako przyjmującemu zlecenie wynagrodzenia za dotychczas wykonane czynności, poniesienia kosztów wydatków poczynionych w celu należytego wykonania zlecenia, a nadto naprawienia szkody. Przewidywana w umowach przesłanka zwrotu ulgi promocyjnej w przypadku nienależytego wykonania umowy i złamania zasad promocji, jest odpowiednikiem rzeczowego naprawienia szkody i zawarta w postaci zapisu gwarancyjnego”. Spółka wyjaśnia, że konsument godząc się na „tymczasowy brak” uiszczenia wpisowego i na ryzyko konieczności zwrotu tej kwoty w przypadkach określonych w umowie „przyjmuje na siebie gwarancję wykonania zobowiązania wynikającego z umowy, w szczególności systematycznego uczestniczenia w zajęciach i ukończenia szkoły, w zamian za świadczenie usług edukacyjnych przez NOVA Centrum Edukacyjne. (...) skorzystanie z akcji promocyjnej nie jest obligatoryjne, nie stanowi warunku koniecznego i w żadnym razie nie jest konsumentowi narzucane odgórnie. Udzielając Słuchaczowi promocji polegającej na

zwolnieniu z konieczności uiszczenia opłaty wpisowego, Spółka zakładała, iż będzie on uczestniczył w organizowanych zajęciach do końca. Gdyby Spółka zakładała, że Słuchacz nie wypełni swych zobowiązań, to rzeczona promocja nie została mu udzielona”. Spółka podniosła, iż może domagać się od konsumenta wypełnienia ciężących na nim obowiązków, skoro stworzyła mu warunki umożliwiające pobieranie nauki, tj. zrealizowała swoje świadczenie wzajemne (dowód: karty nr 240-241).

Następnie Spółka przedstawiła stanowisko, że „harmonogram opłat zawarty w stosowanych wzorcach umów w sposób jednoznaczny reguluje kwestie odpłatności za usługę. Udzielenie słuchaczom ulgi promocyjnej polegającej na zapisaniu w poczet słuchaczy NOVA Centrum Edukacyjne Sp. z o.o. bez ponoszenia opłaty wpisowego, pod warunkiem określonych w warunkach promocji, stanowi element związany z ceną usług i każdorazowo jest regulowany w zakresie rozdziału WPISOWE i CZESNE oraz OPLATY, albowiem wpływa ostatecznie na wielkość świadczenia, jakie konsument winien spełnić w zamian za zakupioną usługę. W rozdziale WYGASNIĘCIE UMOWY regulowane są natomiast kwestie związane z obowiązkiem zwrotu wpisowego. Są to enumeratywnie oraz jasno wskazane warunki, których ziszczenie się, implikuje obowiązek po stronie Słuchacza do zwrotu kwoty 400 zł. Całość postanowień w zakresie promocji związanej ze zwolnieniem Słuchacza z obowiązku ponoszenia opłaty z tytułu wpisowego, jest każdorazowo i wyczerpująco regulowana na poziomie umów. Statuty szkół i placówek prowadzonych przez NOVA nie zawierają w zakresie cen usługi odmiennych bądź uzupełniających postanowień”. Spółka podniosła, iż konsumenci „wyrażając chęć skorzystania z promocji, przyjmują na siebie uprawnienie nieregulowania części opłaty i skorelowany z tymże obowiązek uczęszczania na zajęcia i kontynuowania edukacji na wszystkich semestrach objętych nauką. A contrario, skreślenie słuchacza z listy słuchaczy i rozwiązanie umowy z przyczyn leżących po stronie słuchacza, np. niepromowanie czy wypowiedzenie umowy, implikuje konieczność zwrotu wykorzystanej części ulgi. Do momentu wypowiedzenia umowy czy nieuzyskania promocji na semestr programowo wyższy słuchacz nie ponosi kosztów związanych z wpisowym, toteż jest to sytuacja odmienna od przypadku, w którym niezależnie od poniesienia przez słuchacza pełnych opłat, szkoła wprowadzałaby kary czy dodatkowe, ukryte opłaty”. Spółka wyjaśniła, że nałożenie „obowiązku zwrotu przyznanej w ramach promocji ulgi ma na celu zachęcanie słuchaczy do uczęszczania na zajęcia a w efekcie - ukończenie szkoły. Słuchacz (...) bierze na siebie gwarancję wykonania zobowiązania wynikającego z umowy, w przedmiotowej sprawie - systematycznego uczestniczenia w zajęciach i ukończenia szkoły NOVA”. Wobec powyższego Spółka oświadczyła, iż nie dopatruje się znamion abuzywności w zakresie tego postanowienia (dowód: karty nr 267-268).

Spółka informowała (w toku postępowania wyjaśniającego), iż na opłatę wpisowego 400 zł składają się koszty: „administracyjne przygotowanie stanowisk do przyjmowania zapisów dokonywanych w szkole przez konsumentów (koszty administracyjne związane z postępowaniem rekrutacyjnym), w tym założenie dokumentu w postaci arkusza ocen, stworzenie dziennika zajęć i wpisanie danej osoby do dziennika, przygotowywanie sal zajęciowych, zakup sprzętu i materiałów na zajęcia, ułożenie i przygotowanie planu zajęć, informowanie o planie zajęć poprzez środki komunikacji elektronicznej na odległość, opłaty za prowadzenie sekretariatu, odpowiednie przygotowanie i wyszkolenie kadr informujących osoby, które dokonują zapisów do szkoły” (dowód: karta nr 154). Spółka stwierdziła, że według jej najlepszej wiedzy „[...]” (dowód: karta nr 165).

Odnosnie zarzutu dotyczącego postanowienia, o którym mowa w pkt 1.5 sentencji decyzji Spółka oświadczyła, że skorzystanie z promocji nie pozbawia konsumenta uprawnienia do wcześniejszego zakończenia umowy. Przedsiębiorca podniósł, że w takim przypadku słuchacz może wypowiedzieć umowę, „niemniej wtedy po jego stronie aktualizuje

się obowiązek zwrotu przyznanej mu ulgi. (...) takowe działanie nie może zostać uznane za niedozwolone, czy też naruszające szeroko pojęty dobry obyczaj albowiem brak w nim znamion abuzywności. Jest to świadczenie związane z ceną, głównym świadczeniem stron i zostało jednoznacznie skonkretyzowane - treścią normatywną wzorca, co wyklucza go spod zakresu normowania i zastosowania przepisów kc i ustawy” (dowód: karta nr 241).

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego postanowienia, o którym mowa w pkt 1.6 sentencji decyzji Spółka oświadczyła, że „nieprawdą jest, jakoby z treści wzorca umowy wynikało uprawnienie na rzecz Spółki do naliczenia kosztów przygotowania i organizacji egzaminów niezależnie od jakichkolwiek przyczyn i możliwość dowolnego obciążania nimi Słuchacza. W tym zakresie zważyć należy, że z treści wzorca i jego literalnej wykładni wynika jedynie to, że opłata za przygotowanie sesji egzaminacyjnej wynosi 100 zł, niezależnie od tego, czy Słuchacz przystąpi do sesji. Z przedmiotowej treści nie wynika nic więcej, a w szczególności okoliczności, o których rozważa tutejszy Organ, powołując się na skrajne okoliczności. W przepisach końcowych wzorca (ust. 2) jednoznacznie wskazano, że w czasie trwania stosunku dopuszcza się składanie przez strony, w tym Słuchacza, wszelkich oświadczeń woli, wiedzy. Jeżeli zatem Spółka otrzymałaby odpowiednio wcześniej wypowiedzenie które nie koliduje z sesją egzaminacyjną, bądź stosowną informację od Słuchacza przed przystąpieniem do organizacji sesji, że nie zamierza on przystępować do sesji egzaminacyjnej, wtenczas takowa opłata nie zostałaby od niego pobrana, szczególnie mając na uwadze, że na do stosunku ukonstytuowanego na podstawie wzorca stosuje się z mocy jego zapisu również przepisy Kodeksu cywilnego, w tym przepisy części ogólnej zobowiązań. Z treści kwestionowanego przepisu nie można wyprowadzić wniosków, do jakich doszedł tutejszy organ. Nie dostarcza ich ani wykładnia literalna, ani logiczne rozwijanie normy (przepisu), ani żadna inna preferowana przez ustawodawcę reguła interpretacji, czy inferencji, zaś wykładnia rozszerzająca, jako niepewna i w zasadzie prowadząca do różnych, często sprzecznych wniosków, nie powinna mieć w przedmiotowej sprawie miejsca” (dowód: karta nr 242).

Następnie Spółka oświadczyła w piśmie z dnia 11.04.2019 r., że „zmienia brzmienie postanowienia wzorca umowy o świadczenie usług edukacyjnych nadając mu następujące brzmienie: Słuchacz jest zobowiązany wyłącznie do ponoszenia następujących opłat: a) opłata za przygotowanie sesji egzaminacyjnej w wysokości 100,00 złotych. Słuchacz jest zwolniony z ponoszenia opłaty z tytułu sesji egzaminacyjnej w przypadku gdy:

- 1) sesja egzaminacyjna nie odbędzie się z przyczyn leżących po stronie szkoły. W takim przypadku Słuchacz może przystąpić do sesji w terminie dodatkowym bez ponoszenia opłaty;
- 2) wystąpi zdarzenie zewnętrzne, niemożliwe do przewidzenia oraz niemożliwe do zapobieżenia (siła wyższa) lub długotrwała choroba, co zostanie wykazane przez Słuchacza i potwierdzone zaświadczeniem złożonym wraz z podaniem w sekretariacie szkoły, najpóźniej w terminie 7 dni od dnia zaistnienia zdarzenia” - (dowód: karta nr 268).

Odnosząc się do zarzutów dotyczących postanowień, o których mowa w pkt 1.7-1.8 sentencji decyzji, Spółka podniosła, iż wnioski Prezesa Urzędu w tym zakresie wychodzą poza zakres normowania i zastosowania kwestionowanych klauzul. Spółka stwierdziła, że „konsekwencje finansowe obciążające Słuchacza dotyczą sytuacji, gdy rozwiązuje on umowę z przyczyn zależnych od niego (sekcja wygaśnięcie umowy) i w żadnym wypadku nie mają zastosowania w sytuacjach, gdy powodem rezygnacji są okoliczności zależne od Spółki. Słuchacz jest zobowiązany m.in. do uczestniczenia w zajęciach, czy systematycznego i aktywnego zdobywania wiedzy, a konieczność uiszczenia przedmiotowej opłaty (czesnego)

wynika z faktu braku realizacji jego podstawowego zobowiązania. Z treści wzorca nie wynika, aby konieczność zapłaty czesnego była oderwana od jakichkolwiek przyczyn (nie wskazano w nim na taką wolę Spółki), co zdaje się przyjmować tutejszy Organ. Oczywiście jest, że w sytuacjach, w których nieobecność na zajęciach została spowodowana przyczyną niezależną od Słuchacza (wadliwe działanie Spółki, zwolnienie lekarskie, etc.), wówczas przedmiotowa opłata nie zostaje naliczona, i wynika to wprost nie tylko z Kodeksu cywilnego, ale z powszechnie znanych i przyjętych zasad współżycia społecznego, stale uwzględnianych przez Spółkę w jej codziennym funkcjonowaniu. Skoro zatem Słuchacz nie odpowiada za rozwiązanie umowy z przyczyn zależnych od Spółki, to tym bardziej nie ponosi odpowiedzialności za zdarzenia zależne od Spółki mające miejsce w trakcie trwania stosunku (...). Ponadto Spółka oświadczyła, iż nie stosuje już we wzorcach postanowienia, zgodnie z którym wysokość czesnego za brak frekwencji może ulec zmianie, z uwagi na ustalanie jej w każdym miesiącu przez właściwe jednostki samorządu terytorialnego (dowód: karta nr 242).

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego postanowienia, o którym mowa w pkt I.9 sentencji decyzji Spółka oświadczyła, że praktyka stosowania wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego jest powszechnie stosowana, nie tylko przez Spółkę, ale przez dominującą grupę przedsiębiorców. Według Przedsiębiorcy „Kodeks cywilny nie zakazuje takiej praktyki, a niejednokrotnie sam zakreśla skuteczność wypowiedzenia na koniec miesiąca kalendarzowego, co w swej logicznej konsekwencji sprawia, że wiele stosunków prawnych jest ukształtowanych właśnie w ten sposób. Mając powyższe na uwadze nie sposób przyjąć, że takie rozwiązanie zawiera w sobie znamiona abuzywności (...)”, przy czym Spółka zapowiedziała rozważenie zmiany w tym zakresie (dowód: karty nr 242-243). Następnie odnośnie tego samego postanowienia Spółka oświadczyła w piśmie z dnia 11.04.2019 r., że „zmienia brzmienie postanowienia wzorca umowy o świadczenie usług edukacyjnych nadając mu następujące brzmienie „Każda ze stron może rozwiązać Umowę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, wyłącznie w formie pisemnej (w przypadku Słuchacza będzie to pismo wysłane na adres placówki lub złożone w sekretariacie)” - (dowód: karty nr 268).

Spółka odniosła się do zarzutu dotyczącego postanowień, o których mowa w pkt I.10 sentencji decyzji oświadczając, że przedmiotowe postanowienie „nie jest już stosowane we wzorcu, stąd w tej części postanowienie jest bezprzedmiotowe” i „Spółka w razie rozwiązania kierunku (gdy liczba słuchaczy na danym kierunku zmniejszyła się o 20% względem jej początkowej liczby) proponuje Słuchaczom w formie pisemnej nowe warunki, w tym możliwość pobierania nauki w innym oddziale, niemniej Słuchaczom każdorazowo przysługuje w takim wypadku uprawnienie do rozwiązania umowy, bez żadnych konsekwencji” (dowód: karta nr 243).

Odnosnie zarzutów dotyczących postanowień, o których mowa w pkt I.11-I.13 sentencji decyzji, Spółka nie dopatruje się w tych postanowieniach znamion abuzywności. W ocenie Spółki wynika z nich w sposób niebudzący wątpliwości, że Spółka „ponosi odpowiedzialność za konsekwencje swoich działań i zaniechań, w tym za zachowania swoich pracowników i innych osób, za pomocą których realizuje usługi, niemniej nie ponosi odpowiedzialności za zachowanie (działanie i zaniechanie) samych Słuchaczy, ich rodziców/prawnych opiekunów, bądź osób trzecich, niezwiązanych ze Spółką żadnym stosunkiem, czy to prawnym, czy faktycznym”. Zdaniem Przedsiębiorcy takie rozwiązanie odpowiada standardom wynikającym z prawa, jak również przyjętym zasadom współżycia społecznego i obyczajom (dowód: karta nr 243).

Spółka oświadczyła odnosząc się do zarzutów dotyczących postanowienia, o którym mowa w pkt I.14 sentencji decyzji, że to postanowienie „nie jest już stosowane we wzorcu” (dowód: karta nr 243).

Prezes Urzędu zważył, co następuje

Naruszenie interesu publicznego

Artykuł 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców - naruszając jej przepisy - stanowią potencjalne zagrożenie interesu publicznego. Niniejsze postępowanie dotyczy działania Spółki wobec nieograniczonego kręgu odbiorców, posiadających status konsumentów. Spółka prowadzi działalność gospodarczą oferując ogólnodostępne usługi edukacyjne. Wobec tego, że przy prowadzeniu działalności gospodarczej Przedsiębiorca wykorzystuje wzorce umowy, a zatem ustalone z góry przed zawarciem umowy klauzule umowne, na których treść konsument nie ma wpływu, stosowane przez Spółkę niedozwolone postanowienie umowne zawarte we wzorcu może rażąco naruszyć interesy nieograniczonego kręgu konsumentów - każdego aktualnego i potencjalnego klienta.

W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy ww. ustawy, a dotyczące jej postępowanie jest prowadzone w interesie publicznym.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 u.o.k.k. przez przedsiębiorcę rozumie się między innymi przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców z dnia 6 marca 2018 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm., dalej „Prawo przedsiębiorców”). Stosownie do art. 4 ust. 1 i ust. 2 Prawa przedsiębiorców przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną wykonująca działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Stroną postępowania jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością prowadząca działalność gospodarczą, działająca na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Tym samym Spółka przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, a jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego.

Naruszenie art. 23a u.o.k.k

Zgodnie z art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego.

Źródłem polskiej regulacji dotyczącej nieuczciwych postanowień umownych jest Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dziennik Urzędowy L 095, 21/04/1993 P. 0029 - 0034), zgodnie z której treścią warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta (art. 3 ust. 1). Zgodnie zaś z powoływanym w art. 23a u.o.k.k. przepisem art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Możliwość uznania postanowienia za niedozwolone zależy jest zatem od łącznego spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie jest stosowane przez przedsiębiorcę wobec konsumentów,
- 2) postanowienie stosowane we wzorcu umowy nie zostało indywidualnie uzgodnione,
- 3) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- 4) postanowienie narusza w sposób rażąco interesy konsumenta,
- 5) postanowienie nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron.

Dla uznania danego postanowienia umowy za niedozwolone przesłanką sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażące naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 października 2010 r., sygn. akt I CSK 694/09).

Kompetencja do uznania danego postanowienia za abuzywne należy do Prezesa Urzędu, który wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a u.o.k.k. W decyzji Prezes Urzędu przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone. Decyzja ta po uprawomocnieniu, zgodnie z art. 23d u.o.k.k., ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Stosowanie wzorców umów przez Przedsiębiorcę w relacjach z konsumentami

Spółka, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, w stosunkach z konsumentami przy zawieraniu umów kształcenia, posługuje się wzorcami umów o nazwach: „Umowa o świadczenie usług edukacyjnych nr ...” i „Umowa nr ...”.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia

Przepis art. 385¹ § 3 Kodeksu cywilnego nakazuje uznać za nieuzgodnione indywidualnie „te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta”. Dokonanie oceny, czy postanowienie było indywidualnie negocjowane wymaga zatem zbadania okoliczności związanych z procesem kontraktowania. Jeśli przy zawieraniu umowy postanowienia nie były między stronami negocjowane, zostały przez przedsiębiorcę ustalone jednostronnie i konsument nie miał rzeczywistego wpływu na ich treść, to należy uznać, że nie były indywidualnie uzgodnione. Taka sytuacja ma miejsce, gdy przedsiębiorca w obrocie z konsumentami posługuje się ogólnie ustalonymi wzorcami umowy (wtedy postanowienie jest zawarte we wzorcu umowy).

W przypadku postępowania w sprawie uznania postanowienia za niedozwolone przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes UOKiK nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Spółką a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny *ex ante* i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Spółka

wprowadziła oceniane wzorce do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z ich wykorzystaniem.

Mając na uwadze, iż Spółka w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, w stosunkach z konsumentami przy zawieraniu umów o usługi edukacyjne posługuje się wskazanym powyżej wzorcem umowy, Prezes Urzędu uznał, że zakwestionowane postanowienia stosowane przez Spółkę są postanowieniami wzorca umowy, które nie są indywidualnie negocjowane z konsumentami.

Postanowienia określające główne świadczenia stron

Przez pojęcie „głównych świadczeń stron” należy zasadniczo rozumieć elementy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*) umowy, które przyjmowane są przez strony na zasadzie wyraźnego, a nie domniemanego konsensusu, co wskazuje na indywidualne uzgodnienie treści tych postanowień. Nie ulega wątpliwości, że w praktyce są to postanowienia określające cenę oraz przedmiot świadczeń stron umowy. Za postanowienia określające świadczenia główne stron nie są natomiast uznawane postanowienia dotyczące świadczeń ubocznych, np. odsetki za opóźnienie lub klauzule, które wywierają wpływ na wysokość świadczenia głównego, np. klauzule waloryzacyjne (por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 1 marca 2007 r., sygn. akt XVII AmC 12/06, LEX nr 311031).

Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, pojęcie głównych świadczeń stron należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Ustawodawca posłużył się bowiem terminem „postanowienia określające główne świadczenia stron”, a nie zwrotem „dotyczące” takiego świadczenia, który ma szerszy zakres (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2004 r., sygn. akt I CK 635/03, LEX nr 846537). Z drugiej jednak strony należy odnotować pogląd, iż dla określenia pojęcia głównego świadczenia stron nie ma przesądzającego znaczenia to, czy dane świadczenie należy do *essentialia negotii*. Z tej przyczyny zasięg tego pojęcia musi być zawsze ustalany *ad casum* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz charakteru i celu zawieranej umowy (wyrok Sądu Najwyższego z 8 listopada 2012 r., sygn. akt I CSK 49/12).

Nie ulega wątpliwości, że w praktyce w umowach, z którymi mamy do czynienia w niniejszej sprawie główne świadczenia stron będą polegać na świadczeniu przez przedsiębiorcę usługi edukacyjnej, zaś po stronie konsumenta - na uregulowaniu płatności za taką usługę, a zatem kwestionowane w niniejszym postępowaniu postanowienia nie określają głównych świadczeń stron. W szczególności za świadczenie główne nie może zostać uznana kwota zwracanej ulgi dotyczącej wpisowego, przyznanej konsumentowi w ramach promocji, która w stosowanych przez Spółkę umowach stanowi jedynie świadczenie uboczne.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi odesłanie do ocen uzasadniających reguły moralne opierające się na wartościach powszechnie akceptowanych w Polsce. Dobre obyczaje pojmowane są również jako reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie normami i zasadami postępowania. Kryteriami decydującymi o sprzeczności z dobrymi obyczajami są wymóg nieusprawiedliwionego pokrzywdzenia i działanie wbrew dobrej wierze i uczciwości. Przyjmuje się, iż nieusprawiedliwione pokrzywdzenie zachodzi wówczas, gdy stosując ogólne warunki umów lub wzorce, próbuje się chronić własne interesy kosztem partnera, bez dostatecznego brania pod uwagę jego interesów i bez przyznania mu wyrównania z tego tytułu.

Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania,

którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.

Dobre obyczaje pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Zgodnie z poglądem doktryny¹, sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające *in minus* od przyjętych standardów postępowania. W stosunkach z konsumentami „dobry obyczaj” powinien wyrażać się we właściwym informowaniu o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. W takich stosunkach szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku².

Pomocne przy ocenie abuzywnego charakteru postanowienia wzorca umowy w kontekście dobrych obyczajów może być dokonanie testu weryfikacji „przyzwoitości” danej klauzuli. Należy w związku z tym zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca umowy jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Wymaga to ustalenia, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli lub przy zastosowaniu istniejących przepisów o charakterze dyspozytywnym. Jeżeli konsument byłby - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, wówczas należy przyjąć, że może ono mieć charakter abuzywny³.

Rażące naruszenie interesów konsumenta

Daną klauzulę będzie można uznać za abuzywną, kiedy umowne ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy. Generalnie można przyjąć, iż chodzi tu o sytuacje, w których w sposób rażąco naruszona została równowaga interesów stron umowy i to przez to, iż jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, układając ogólne warunki lub wzorce umowne. Pojęcie „interesów” konsumenta należy interpretować szeroko, nie tylko jako niekorzystne ukształtowanie jego sytuacji ekonomicznej. Należy tu uwzględnić także takie aspekty, jak niedogodności organizacyjne, stratę czasu, dezorganizację, wprowadzenie w błąd, nierzetelne traktowanie, czy naruszenie prywatności konsumenta⁴.

Interpretacji, kiedy mamy do czynienia z rażącym naruszeniem interesów konsumenta, a kiedy tylko ze zwykłym nie należy sprowadzać do kategorii czysto ekonomicznej, gdyż nie chodzi tu o kryteria rachunkowe, a więc porównanie pieniężnej wartości świadczeń. Określenie „rażąco” należy odnieść do znacznego odbiegania przyjętego uregulowania od

¹ K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2002 r., str. 804.

² Wyrok SN z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt I CK 832/04.

³ Wyrok SN z dnia 19 marca 2007 r., sygn. akt III SK 21/06.

⁴ Wyrok SN z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. akt I CK 635/03.

zasad uczciwego (słusznego) wyważenia praw i obowiązków. Za tego typu zasady konstruujące modelowe (optymalne) ukształtowanie praw i obowiązków umownych stron traktowane są przepisy ustawowe o charakterze dyspozytywnym. Stąd też nie jest możliwe ustalenie pewnych ogólnych kryteriów, których spełnienie w każdej sytuacji automatycznie prowadzić będzie do uznania, że interesy danego konsumenta zostały rażąco naruszone. Oznacza to, że ocena, czy postanowienia zawartej umowy rażąco naruszają interesy konsumenta, powinna być dokonywana *in concreto*, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danego przypadku. W tym zakresie zasadne jest sięgnięcie do Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich która stanowi, że daną klauzulę należy uznawać za niedozwoloną, gdy naruszając zasadę wzajemnego zaufania, powoduje znaczącą (istotną) i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (art. 3 ust. 1). W związku z tym pojęcie „rażącego naruszenia interesów konsumenta” można utożsamiać z istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcją praw i obowiązków na jego niekorzyść. Ponadto, przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy grożących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomą firmy), bądź to z konsumentami (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres grożących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności⁵. Jak wskazał w jednym z kluczowych orzeczeń Sąd Najwyższy⁶ - dokonując wykładni art. 385¹ Kodeksu cywilnego - rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym.

Podsumowując, obie wskazane art. 385¹ KC formuły prawne (tj. dobre obyczaje oraz rażące naruszenie interesów konsumentów) służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakreślone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta.

Klauzule szare

Narzędziem pomocnym do identyfikacji postanowień niedozwolonych pod kątem naruszenia dobrych obyczajów oraz rażącego naruszenia interesów konsumentów są tzw. klauzule szare. Ich przykładowy katalog określony został w art. 385³ KC i zawiera najbardziej typowe i znane z praktyki obrotu postanowienia naruszające równowagę kontraktową stron. Samo jednak zamieszczenie klauzuli wśród postanowień wymienionych w omawianym katalogu nie powinno przesądzać automatycznie o jej niedozwolonym charakterze. Nie jest bowiem wykluczone, iż konkretna klauzula, mimo iż objęta listą, nie ma niedozwolonego charakteru. W konkretnym przypadku może się okazać, iż nie prowadzi ona do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Dlatego też katalog klauzul zawarty w art. 385³ KC należy traktować jako listę tzw. klauzul szarych. Jak wynika z orzecnictwa Sądu Najwyższego, postanowienie umowne, które zostało umieszczone w przykładowym katalogu nieuczciwych postanowień umownych nie jest *per se* nieuczciwym postanowieniem umownym. Treść tego katalogu nie przesądza statusu danego postanowienia jako niedozwolonego postanowienia umownego (postanowienia wzorca umowy). Wykaz ten należy kwalifikować jako swoistą wskazówkę co do rodzaju postanowień, które mogą budzić zastrzeżenia z punktu widzenia ich zgodności z interesami i uprawnieniami konsumentów⁷.

Ocena postanowień wzorca umowy stosowanego przez Przedsiębiorcę

Ad I.1-5

⁵ Por. wyrok SA z Warszawy z dnia 13 marca 2014 r., sygn. akt VI ACa 1733/13; wyrok SOKiK z dnia 26 maja 2015 r., sygn. akt XVII AmC 2615/14.

⁶ Wyrok SN z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt I CK 832/04.

⁷ Wyrok SN z 11 października 2007 r., sygn. akt III SK 19/07, LEX nr 496411.

Pięć postanowień, o których mowa w punktach I.1-I.5 sentencji niniejszej decyzji zostanie opisane łącznie, ze względu na ich podobieństwo i skutek ich stosowania. W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienia umowne o treści:

- 1) „W okresie od dnia zapisu do szkoły NOVA do dnia rozpoczęcia drugiego semestru bądź w przypadku zapisania się na semestr programowo wyższy - do czasu rozpoczęcia semestru następującego po semestrze, na który nastąpił zapis, w przypadku jednostronnego rozwiązania Umowy w tym czasie przez NOVA z przyczyn leżących po stronie Słuchacza, w tym w szczególności z powodu niezłożenia przez Słuchacza do akt oryginału, duplikatu bądź poświadczonej notarialnie kopii właściwego świadectwa ukończenia szkoły w ustalonym terminie, Słuchacz jest zobowiązany do zwrotu opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł udzielonej w ramach promocji w terminie 7 dni od dnia otrzymania rozwiązania umowy przez NOVA” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - pkt I.1 sentencji decyzji;
- 2) „Słuchacz w przypadku skreślenia z listy słuchaczy lub złożenia rezygnacji z pobierania nauki w NOVA jest zobowiązany do zwrotu opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł udzielonej w ramach promocji, do której przystąpił” („Wygaśnięcie umowy”, punkt 3 wzorca „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - pkt I.2 sentencji decyzji,
- 3) „W sytuacji gdy słuchacz zrezygnuje z pobierania nauki w NOVA w okresie od dnia zapisu do placówki NOVA do dnia rozpoczęcia drugiego semestru bądź w przypadku zapisania się na semestr programowo wyższy - do czasu rozpoczęcia semestru następującego po semestrze, na który nastąpił zapis, jak również w przypadku jednostronnego rozwiązania Umowy w tym czasie przez NOVA z przyczyn leżących po stronie Słuchacza, w tym w szczególności z powodu niezłożenia przez Słuchacza do akt oryginału, duplikatu bądź poświadczonej notarialnie kopii właściwego świadectwa ukończenia szkoły w ustalonym terminie, jest on zobowiązany do zwrotu opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł udzielonej w ramach promocji w terminie 7 dni od dnia złożenia rezygnacji bądź otrzymania rozwiązania umowy przez NOVA” (rozdział „Wygaśnięcie umowy”, punkt 2 wzorca „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”) - pkt I.3 sentencji decyzji,
- 4) „W przypadku jednostronnego rozwiązania/wypowiedzenia umowy zawartej na warunkach określonych w niniejszym paragrafie przez Kursanta lub rozwiązania umowy przez NOVA z przyczyn dotyczących Kursanta, a także w razie opóźnienia przez Kursanta z zapłatą którejkolwiek z rat czesnego przekraczającą 30 dni, NOVA ma prawo żądać od Kursanta zwrotu ulgi przyznanej mu w ramach promocji o nazwie ‘Wpisowe 0 zł’” - wzorzec „Umowy nr ...”, pkt I.4 sentencji decyzji,
- 5) „Pisemna rezygnacja z nauki zgłoszona przez Kursanta jest równoznaczna z niewykonaniem zobowiązania Kursanta i rodzi skutki wypowiedzenia umowy. W tym przypadku Kursantowi zostanie zwrócona opłata w części odpowiadającej okresowi pozostałemu do zakończenia realizacji niniejszej umowy, przy czym w tym przypadku NOVA ma prawo potrącić z kwoty należnej kursantowi jej należność z tytułu niedotrzymania warunków oferty promocyjnej, o której mowa w § 4. Podpisem pod niniejszą umową Kursant wyraża zgodę na potrącenie” (wzorzec „Umowy nr ...”), pkt I.5 sentencji decyzji.

Należy zauważyć, że zawierając umowę ze Spółką konsumenci mogą wyrazić chęć skorzystania z promocji, w ramach której nie płacą wpisowego wynoszącego 400 zł, mogą też

zawrzeć umowę bez skorzystania z promocji i uiścić ww. wpisowe. Zgodnie z rozdziałem „Wpisowe i czesne” wzorca „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”: „Słuchacz zapisując się do NOVA, może skorzystać z promocji o nazwie ‘Wpisowe 0 zł’, która obowiązuje w terminie r. - r. Powyższe uprawnia Słuchacza do zapisania się do szkoły prowadzonej przez NOVA bez uiszczenia opłaty wpisowego w wysokości 400,00 zł” (pkt 3) oraz „W dniu podpisania umowy Słuchacz musi ponieść opłatę wpisowego w wysokości 400 zł, która jest wnoszona w celu zabezpieczenia miejsca Słuchacza w szkole” (pkt 2). Jednocześnie zgodnie z punktem 5 rozdziału „Promocja wpisowe i czesne 0 zł” wzorca „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”: „Słuchacz zobowiązany jest do zwrotu ulgi przyznanej w ramach promocji ‘Wpisowe i czesne 0zł’ w razie następujących przypadków:

- 1) nieuzyskanie promocji na kolejny semestr, bądź brak ukończenia szkoły w przypadku najwyższych semestrów;
- 2) jednostronnego rozwiązania Umowy przez Słuchacza;
- 3) jednostronnego rozwiązania Umowy przez NOVA z przyczyn leżących po stronie Słuchacza, w tym w szczególności z powodu niezłożenia przez Słuchacza do akt oryginału, duplikatu bądź poświadczonej notarialnie kopii właściwego świadectwa ukończenia szkoły w ustalonym terminie.”

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na nałożeniu na konsumenta obowiązku zapłaty określonej kwoty w razie rozwiązania umowy, a zatem narusza dobry obyczaj polegający na niewykorzystywaniu przewagi kontraktowej przez przedsiębiorcę, jako twórcę wzorca. Ponadto, za dobry obyczaj w niniejszej sprawie należy uznać konstruowanie wzorca umowy z poszanowaniem zasady rzetelnego traktowania konsumenta, jako równorzędnego partnera umowy przejawiającej się w zachowaniu symetryczności praw i obowiązków konsumenta i przedsiębiorcy, tj. równorzędnego traktowania stron umowy w zakresie obowiązków, wynikających z realizacji tej umowy. Postanowienia wzorca kształtują prawa i obowiązki stron umowy w sposób nierównomierny.

Powyższe postanowienia umożliwiają jedynie Spółce uzyskanie od konsumenta określonego świadczenia w razie rozwiązania lub wygaśnięcia umowy, przy czym konsumentowi nie przyznano analogicznego uprawnienia. Umowa reguluje wzajemne obowiązki stron, lecz w zakresie skutków wypowiedzenia lub wygaśnięcia umowy dodatkowe obowiązki nakłada jedynie na konsumenta. Kwestionowane postanowienia przewidują, że w wypadku jednostronnego rozwiązania umowy przez Spółkę z przyczyn leżących po stronie konsumenta, a także rozwiązania umowy przez konsumenta, konsument będzie zobligowany do zwrotu ulgi (brak zapłaty wpisowego w chwili zawarcia umowy) czyli zapłaty na rzecz Spółki konkretnej kwoty. Postanowienia wzorca umowy nie przewidują analogicznych uprawnień dla konsumenta, nie wprowadzają bowiem możliwości uzyskania zryczałtowanego odszkodowania (kary umownej) dla konsumenta, w razie braku dojścia umowy do skutku z przyczyn leżących po stronie przedsiębiorcy, np. braku otwarcia danego kierunku kształcenia. Tym samym uprawnienia stron umowy nie są w tym zakresie równoważne.

Łączący strony stosunek prawny został ułożony w taki sposób, że w razie rozwiązania umowy przez konsumenta z przyczyn leżących po jego stronie lub złożenia przez Przedsiębiorcę oświadczenia o wypowiedzeniu lub odstąpieniu od umowy w sposób jednostronny z przyczyn leżących po stronie konsumenta, konsument jest zobligowany do uiszczenia na rzecz Spółki oznaczonej kwoty pieniężnej, lecz w sytuacji odwrotnej - rozwiązania umowy z przyczyn obciążających Przedsiębiorcę - umowa nie przewiduje spełnienia na rzecz konsumenta przez Spółkę żadnego świadczenia, w tym otrzymania zryczałtowanej kwoty.

Zwrot kwoty odpowiadającej przyznanej uldze oznacza ponowne określenie istotnego elementu umowy (jej odpłatność albo bezpłatność), co należy uznać za niedopuszczalne również z tego względu, że przeczy celowi kierowanej przez Spółkę oferty, którą przyjmuje konsument zawierając umowę o usługi edukacyjne. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z postanowieniem umownym, które w zależności od danego zdarzenia prowadzi do zmiany umowy, „odbierając” przywilej bezpłatnej nauki albo nakłada nowy obowiązek zapłaty. Kwota należna Przedsiębiorcy staje się w tej sytuacji karą umowną, jaką konsument ponosi z powodu rozwiązania umowy.

Konstrukcja zwrotu promocyjnej ulgi oznacza, że świadczona usługa będzie w określonej części nieodpłatna, pod warunkiem uzyskania przez konsumenta promocji na kolejny semestr, nie rozwiązania umowy i tego, że nie zostanie skreślony z listy słuchaczy z przyczyn leżących po jego stronie. W praktyce oznacza to, iż konsument przyjmuje na siebie zobowiązanie rezultatu, uzyskania promocji na kolejny semestr. Tymczasem nawet w postanowieniach ogólnych w ust. 2 rozdziału „Postanowienia ogólne” mowa jedynie o zobowiązaniu się do dołożenia wszelkich starań celem systematycznego i aktywnego zdobywania wiedzy.

Ulga nie jest powiązana z kosztami, jakie Przedsiębiorca ponosi na organizację zajęć oraz z rodzajem świadczenia, jakie oferuje. Zgodnie z rozdziałem „Wpisowe i czesne” (pkt 2 *in fine*) opłata 400 zł wpisowego „jest wnoszona w celu zabezpieczenia miejsca Słuchacza w szkole”. Należy zwrócić uwagę, że przedmiotowe postanowienia mogą być zastosowane w każdym momencie po zawarciu umowy, także jeśli konsument wypowie ją jeszcze przed rozpoczęciem zajęć. Przykładowo, jeśli konsument w czerwcu zawrze i wypowie umowę o usługę kształcenia rozpoczynającą się od semestru jesienno, to 3-miesięczny okres wypowiedzenia zakończy się we wrześniu, jeszcze przed rozpoczęciem zajęć, a przedsiębiorca z dużym wyprzedzeniem przed rozpoczęciem zajęć będzie wiedział, że dana osoba nie będzie w nich uczestniczyć.

Na podstawie art. 385³ pkt 16 Kodeksu cywilnego w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy.

Odnosnie postanowienia „W przypadku jednostronnego rozwiązania/wypowiedzenia umowy zawartej na warunkach określonych w niniejszym paragrafie przez Kursanta lub rozwiązania umowy przez NOVA z przyczyn dotyczących Kursanta, a także w razie opóźnienia przez Kursanta z zapłatą którejkolwiek z rat czesnego przekraczającą 30 dni, NOVA ma prawo żądać od Kursanta zwrotu ulgi przyznanej mu w ramach promocji o nazwie ‘Wpisowe 0 zł’” należy zauważyć, że przewidziano w nim dodatkowo uprawnienie Spółki do zwrotu kwoty związanej z promocją także w każdym przypadku opóźnienia z zapłatą którejkolwiek z rat czesnego przekraczającego 30 dni. W związku z tym Spółka uzyskuje *de facto* prawo do kary umownej w razie niespełnienia lub nieterminowego spełnienia świadczenia pieniężnego przez konsumenta. Na podstawie tego postanowienia kwota będzie należna także w sytuacji, gdy konsument ratę czesnego zapłacił, tyle że z opóźnieniem przekraczającym 30 dni. Zgodnie z art. 483 § 1 KC można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Tym samym nie jest dopuszczalne zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub opóźnienia w wykonaniu świadczenia pieniężnego.

Odnosnie postanowienia, o którym mowa w punkcie I.5 sentencji niniejszej decyzji, Przedsiębiorca dodatkowo określił, że rezygnacja z umowy przez konsumenta (niezależnie od jej przyczyn) jest równoznaczna z niewykonaniem jego zobowiązania, co jest sprzeczne

zarówno z treścią samej umowy jak i istotą stosunku zobowiązaniowego. Należy zauważyć, iż na podstawie § 2 wzorca umowy „kursant zobowiązuje się do: dołożenia wszelkich starań do systematycznego i aktywnego zdobywania wiedzy; systematycznego i aktywnego uczestnictwa w zajęciach dydaktycznych i organizacyjnych zgodnie z ustalonym harmonogramem zajęć; składania (o ile będą przeprowadzone) egzaminów i zaliczeń; przestrzegania obowiązującego w NOVA statutu placówki, a w szczególności do uiszczenia wszelkich opłat związanych z realizacją przez NOVA niniejszej umowy”. Jednocześnie na podstawie § 8 wzorca umowy każda ze stron może wypowiedzieć umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Z treści wzorca wynika, że oferta promocyjna polega na braku konieczności uiszczenia przy zapisaniu się do szkoły wpisowego w wysokości 400 zł, tymczasem z cytowanego postanowienia wynika, że skorzystanie z promocji pozbawia *de facto* konsumenta możliwości wypowiedzenia umowy na ogólnych zasadach, gdyż rezygnacja z umowy traktowana jest jako niewykonanie zobowiązania przez konsumenta.

Należy zwrócić uwagę, że na podstawie art. 750 KC do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Zgodnie z art. 746 § 1 KC dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę. Nie można zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów (art. 746 § 3 KC). Za ważny powód, o którym mowa w powołanym przepisie, uznaje się np. uzasadnioną okolicznościami utratę zaufania do przyjmującego zlecenie czy uzasadnioną ocenę, że cel umowy nie zostanie osiągnięty z przyczyn leżących po stronie kontrahenta⁸. Ważne powody wypowiedzenia to zdarzenia wywierające lub mogące wywrzeć negatywny wpływ na należyte wykonanie zlecenia zarówno dotyczące, jak i niedotyczące stron zlecenia, np. nielojalne zachowanie kontrahenta. Natomiast kwestionowane postanowienie znajdzie zastosowanie w każdym przypadku, także gdy konsument wypowie umowę z ważnych powodów. Ponadto w razie indywidualnego sporu Przedsiębiorca zwolniony będzie z konieczności wykazania wydatków, które poczynił w celu należytego wykonania zlecenia oraz wykazania zaistnienia i rozmiaru poniesionej szkody.

Działanie Spółki rażąco narusza interesy ekonomiczne konsumenta, albowiem w opisanych w zakwestionowanych postanowieniach sytuacjach konsument będzie pozbawiony kwoty odpowiadającej wysokości przyznanej ulgi, czyli zobowiązany do zapłaty takiej ryczałtowej kwoty na rzecz Spółki. Zwrot ulgi powiązany z każdym przypadkiem rozwiązania umowy przez konsumenta. Tymczasem przyczyny takiego oświadczenia po stronie konsumenta mogą wynikać z przyczyn leżących po stronie Spółki, mogących dotyczyć sposobu świadczenia usług edukacyjnych, np. opóźnienia w rozpoczęciu świadczenia usług czy nie wywiązywania się przez Spółkę z warunków umowy. Na kontynuowanie nauki mogą wpływać także niewątpliwie ważne powody, takie jak np. zmiana stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej, zmiana miejsca lub warunków pracy bądź zmiana miejsca zamieszkania konsumenta. Działanie Spółki rażąco narusza interesy pozaekonomiczne konsumenta, albowiem powoduje niedogodności organizacyjne i stratę czasu, wywołane koniecznością obrony przed roszczeniami Spółki o zapłatę przedmiotowej kwoty. Nie ulega wątpliwości, że gdyby wobec konsumenta zastosowanie miały ogólne

⁸ Por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 lutego 2018 r., sygn. akt I AGa 13/18.

przepisy prawa, byłby on w lepszej sytuacji, niż gdy zastosowano wobec niego kwestionowane postanowienia wzorca.

Rodzaj świadczonych usług edukacyjnych powoduje, że klientami Przedsiębiorcy będą najczęściej młode osoby, w tym rozpoczynające dopiero pracę zawodową, dla których kwota 400 zł będzie mieć raczej większe znaczenie niż dla większości konsumentów, ze względu na niższe przychody takich konsumentów.

W tym miejscu należy odnieść się do argumentów Spółki, iż konsument zawierając umowę w ofercie promocyjnej przyjmuje na siebie gwarancję wykonania zobowiązania wynikającego z tej umowy, w szczególności systematycznego uczestniczenia w zajęciach i ukończenia szkoły, w zamian za świadczenie usług edukacyjnych przez NOVA Centrum Edukacyjne. Stwierdzenie takie nie znajduje oparcia w zobowiązaniach konsumenta ujętych w umowie. Przedsiębiorca jako profesjonalny uczestnik obrotu gospodarczego powinien uwzględnić konieczność stosowania przepisów Kodeksu cywilnego o wypowiedaniu umów zlecenia i uwzględnić różne możliwe przyczyny takiego działania konsumenta, w tym leżące po jej stronie. Udzielając słuchaczowi promocji polegającej na zwolnieniu z konieczności uiszczenia opłaty wpisowego, Spółka zakładała, iż będzie on uczestniczył w organizowanych zajęciach do końca. Przyjęcie takiego założenia, tj. braku przedterminowego zakończenia umowy, oznacza przerzucanie na konsumentów zwykłego ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej, związanego z rezygnowaniem przez konsumentów z wykonania umowy.

Dla oceny postanowień wzorca bez znaczenia pozostaje fakt, iż konsumenci mają wybór czy skorzystać z promocji czy nie, przy czym Spółka informuje, że [...]. Zarzuty stawiane w niniejszym postępowaniu dotyczą abuzywności postanowienia, a nie praktyki działania odnośnie braku możliwości wyboru przez konsumenta co do skorzystania z promocji.

Spółka podniosła, powołując się m.in. na raport UOKiK, że decyzja konsumenta wypowiedzenia umowy bez ważnych powodów implikuje po jego stronie obowiązek zapłaty za dotychczas wykonane czynności, poniesienia kosztów wydatków poczynionych w celu należytego wykonania zlecenia, a nadto naprawienia szkody. Przedsiębiorca traktuje zwrot ulgi promocyjnej jako „odpowiednik” naprawienia szkody. Z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić, gdyż w razie rozliczenia stron umowy na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego Przedsiębiorca musi wykazać poniesione koszty, poczynione w celu wykonania umowy i wykazać wysokość poniesionej szkody. Zakwestionowane postanowienia zwalniają go z tych powinności i pozwalają uzyskać zryczałtowaną kwotę. Może ona znacznie przekraczać wysokość faktycznych wydatków i ewentualnej szkody. W szczególności sytuacja taka będzie mieć miejsce w przypadku rezygnacji konsumenta przed rozpoczęciem zajęć lub w razie znalezienia innego chętnego na to samo miejsce.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienia stanowią niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punktach I.1-I.5 sentencji decyzji.

Ad I.6

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienie umowne o treści „Słuchacz jest zobowiązany wyłącznie do ponoszenia następujących opłat: a) opłata za przygotowanie sesji egzaminacyjnej w wysokości 100,00 zł, niezależnie od tego czy Słuchacz przystąpi do sesji (...)” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”).

Na podstawie tego postanowienia Spółka może pobierać od konsumentów opłaty za sesje egzaminacyjne niezależnie od tego czy konsument rzeczywiście w nich uczestniczył czy nie. Opłata ma charakter zryczałtowany. Nawet jeśli konsument wypowie umowę o usługi edukacyjne, nie będzie uczestniczyć w zajęciach w 3-miesięcznym okresie wypowiedzenia i do sesji nie przystąpi, Spółka i tak obciąży go kosztem przygotowania sesji egzaminacyjnej. Nałożona na konsumenta opłata jest oderwana od rzeczywistych kosztów poniesionych przez Spółkę na organizację sesji egzaminacyjnej. W skrajnym przypadku, nawet jeśli sesja nie odbyłaby się i Spółka wiedziała o tym z odpowiednim wyprzedzeniem pozwalającym na uniknięcie wszelkich kosztów jej organizacji, to i tak konsumenci byłiby zobowiązani do poniesienia opłaty przewidzianej w umowie. Należy zauważyć, że terminy zapłaty przedmiotowej opłaty określone są z góry poprzez wskazanie konkretnych dat w poszczególnych semestrach, niezależnie od faktycznych dat przeprowadzenia sesji egzaminacyjnych. Zaznaczyć należy, iż Prezes Urzędu nie kwestionuje tego, że w razie poniesienia przez Spółkę uzasadnionych wydatków, których nie dało się uniknąć, poczynionych na przygotowanie sesji egzaminacyjnej, ma prawo dochodzenia zwrotu takich wydatków, w wysokości nie wyższej niż ustalona w umowie opłata. W takim przypadku jednak na Przedsiębiorcy spoczywa ciężar wykazania, że wydatki rzeczywiście poniósł, a sesja została przygotowana.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na ukształtowaniu sytuacji konsumenta w sposób mniej korzystny niż wynika to z ogólnych przepisów prawa, a zatem narusza dobry obyczaj polegający na niewykorzystywaniu przewagi kontraktowej przez przedsiębiorcę, jako twórcę wzorca umownego. Takie działanie rażąco narusza interesy konsumenta, albowiem nakłada na niego konieczność ponoszenia zryczałtowanej opłaty za „przygotowanie sesji egzaminacyjnej”, mimo braku udziału w takiej sesji i nawet jeżeli Przedsiębiorca nie poniósł żadnych kosztów z tym związanych lub poniósł niższe koszty, niż wynikające z nałożonej opłaty.

W tym miejscu należy odnieść się do argumentów Spółki, iż nieprawdą jest, jakoby z treści wzorca umowy wynikało uprawnienie na jej rzecz do naliczenia kosztów przygotowania i organizacji egzaminów niezależnie od jakichkolwiek przyczyn i możliwość dowolnego obciążania nimi konsumenta. Jak wskazano, zakres zakwestionowanego postanowienia jest szeroki i zastosowanie jakichkolwiek reguł wykładni nie prowadzi do wniosku o jego prawidłowości, w tym niemożności zastosowania go przez Przedsiębiorcę w opisanych wyżej okolicznościach, wobec czego nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Przedsiębiorcy.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie I.6 sentencji decyzji.

Ad I.7

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienie umowne o treści „Brak frekwencji 50% w danym miesiącu skutkuje obowiązkiem zapłaty na rzecz NOVA opłaty czesnego w wysokości zł, płatnego do 10-tego następnego miesiąca na poczet miesiąca, w którym Słuchacz nie uzyskał wymaganej frekwencji. W przypadku braku wymaganej frekwencji w miesiącu czerwcu, Słuchacz zobowiązany jest do zapłaty czesnego w wysokości trzykrotnej w stosunku do opłaty czesnego wskazanego w zdaniu poprzednim, w terminie do 10-tego lipca” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”).

Na podstawie tego postanowienia Przedsiębiorca przewiduje konsekwencje braku uzyskania przez słuchacza frekwencji 50% w każdym miesiącu obowiązywania umowy, ze szczególnym przypadkiem braku frekwencji w czerwcu.

W chwili zawarcia umowy jej strony powinny wiedzieć czy i w jakim zakresie usługa, będąca przedmiotem umowy, jest odpłatna czy nie jest odpłatna. Przyjęta w tym postanowieniu konstrukcja oznacza dla konsumenta świadczenie usługi nieodpłatnie, pod warunkiem że konsument uzyska określoną procentowo frekwencję w danym miesiącu nauki. Warunek ten nie jest w żaden sposób uzależniony od przyczyn nieobecności konsumenta na zajęciach, które mogą wynikać z przyczyn leżących po stronie przedsiębiorcy, jak na przykład uzasadnionych zastrzeżeń konsumenta do jakości świadczonej usługi, powodujących wypowiedzenie przez niego umowy.

Obowiązek zapłaty nałożony jest wyłącznie na konsumenta, co powoduje zachwianie równowagi stron umowy. Zwracamy uwagę, że na podstawie art. 385³ pkt 16 KC w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy.

Zgodnie z art. 26 ust. 2 ustawy dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2029) niepubliczne szkoły, w których nie jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, otrzymują na każdego ucznia uczestniczącego w co najmniej 50% obowiązkowych zajęć edukacyjnych w danym miesiącu, z których uczeń nie został zwolniony na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 44zb ustawy o systemie oświaty, dotację z budżetu jednostki samorządu terytorialnego będącej dla tych szkół organem rejestrującym, w wysokości równej kwocie przewidzianej na takiego ucznia w części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostki samorządu terytorialnego. Dotacja przysługuje za lipiec i sierpień na każdego ucznia, który w czerwcu spełnił warunek, o którym mowa powyżej. Postanowienie wzorca nie wiąże zmiany charakteru umowy z bezpłatnej na odpłatną z koniecznością zwrócenia dotacji przez przedsiębiorcę i może być zastosowane w każdym przypadku.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na wykorzystaniu przez przedsiębiorcę jego uprzywilejowanej pozycji kontraktowej i narzuceniu konsumentom konieczności spełnienia restrykcyjnych warunków umowy, poprzez nałożenie tylko na konsumenta obowiązku zapłaty określonej kwoty, całkowicie niezależnie od przyczyn braku frekwencji. Takie działanie rażąco narusza interesy ekonomiczne konsumenta, albowiem nałożenie nieuzasadnionych opłat uszczupla majątek konsumenta.

W tym miejscu należy odnieść się do argumentów Spółki, iż w sytuacjach, w których nieobecność na zajęciach została spowodowana przyczyną niezależną od słuchacza (np. wadliwe działanie Spółki), wówczas opłata nie zostaje naliczona, i wynika nie tylko z Kodeksu cywilnego ale z powszechnie znanych i przyjętych zasad współżycia społecznego. Jak wskazano powyższej, zakres zakwestionowanego postanowienia jest znacznie szerszy, wobec czego nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Przedsiębiorcy.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie I.7 sentencji decyzji.

Ad I.8

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienie umowne o treści „Brak frekwencji skutkuje obowiązkiem zapłaty na rzecz NOVA faktycznego kosztu organizacji zajęć, który w dacie podpisania umowy wynosi (...) zł za każdy miesiąc, w którym Słuchacz nie uzyskał wymaganej frekwencji. W przypadku

braku wymaganej frekwencji w miesiącu czerwcu, obowiązek zapłaty dotyczy również miesięcy lipiec i sierpień. Powyższa kwota jest każdorazowo ustalana przez właściwe jednostki samorządu terytorialnego i może ulec zmianie” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”). Jednocześnie na podstawie zdania 1 tego postanowienia „Słuchacz zobowiązany jest do uzyskania co najmniej 50% frekwencji na zajęciach w danym miesiącu”.

Powyższym postanowieniem Przedsiębiorca określił konsekwencje braku uzyskania przez słuchacza frekwencji 50% w każdym miesiącu obowiązywania umowy, ze szczególnym przypadkiem braku frekwencji w czerwcu, a w zd. 4 dodatkowo przewiduje możliwość zmiany wysokości kwoty do zapłaty przez konsumenta.

W chwili zawarcia umowy jej strony powinny wiedzieć czy i w jakim zakresie usługa, będąca przedmiotem umowy, jest odpłatna czy nie jest odpłatna, czy jest nieodpłatna pod warunkami. Przyjęta w tym postanowieniu konstrukcja oznacza dla konsumenta świadczenie usługi nieodpłatnie, pod warunkiem że konsument uzyska określoną procentowo frekwencję w danym miesiącu nauki. Warunek ten nie jest w żaden sposób uzależniony od przyczyn nieobecności konsumenta na zajęciach, które mogą wynikać z przyczyn leżących po stronie Przedsiębiorcy, jak na przykład uzasadnionych zastrzeżeń konsumenta do jakości świadczonej usługi, powodujących wypowiedzenie umowy.

Obowiązek zapłaty nałożony jest wyłącznie na konsumenta, co powoduje zachwianie równowagi stron umowy. Na podstawie art. 385³ pkt 16 KC w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy.

Dodatkowo Spółka umożliwiła zmianę wysokości opłaty w czasie trwania umowy, wobec czego konsument może na podstawie tego postanowienia do zapłaty nawet znacznie wyższej kwoty niż określona w umowie, przy czym Spółka nie przewidziała żadnej możliwości odstąpienia przez konsumenta z powodu zmiany opłaty. Postanowienie jest sformułowane niejasno, gdyż wynika z niego, że właściwe jednostki samorządu terytorialnego określają wprost kwotę, jaką konsument zobowiązany jest zapłacić Spółce w razie nie spełnienia wymogu frekwencji, tymczasem samorząd terytorialny określa jedynie kwotę dotacji na rzecz przedsiębiorców prowadzącą działalność edukacyjną, na zasadach określonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa (do 2017 r. na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, obecnie na podstawie ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych).

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na wykorzystaniu przez przedsiębiorcę jego uprzywilejowanej pozycji kontraktowej i narzuceniu konsumentom konieczności spełnienia restrykcyjnych warunków umowy, poprzez nałożenie tylko na konsumenta obowiązku zapłaty określonej kwoty, niezależnie od przyczyn braku frekwencji. Takie działanie rażąco narusza interesy ekonomiczne konsumenta, albowiem nałożenie nieuzasadnionych opłat uszczupla majątek konsumenta.

W tym miejscu należy odnieść się do argumentów Spółki, iż w sytuacjach, w których nieobecność na zajęciach została spowodowana przyczyną niezależną od słuchacza (np. wadliwe działanie Spółki, zwolnienie lekarskie), wówczas opłata nie zostaje naliczona, i wynika nie tylko z Kodeksu cywilnego ale z powszechnie znanych i przyjętych zasad współżycia społecznego. Jak wskazano powyższej, zakres zakwestionowanego postanowienia jest znacznie szerszy, wobec czego nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Przedsiębiorcy.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie I.8 sentencji decyzji.

Ad I.9

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienie umowne o treści „Każda ze stron może rozwiązać Umowę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego (...)” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”).

Powyższym postanowieniem Spółka przedłuża ustalony 3-miesięczny okres wypowiedzenia, przewidując, iż wypowiedzenie będzie skuteczne na koniec miesiąca kalendarzowego. Jak z tego wynika, złożenie wypowiedzenia na początku miesiąca wywoła skutek nie po 3 miesiącach od tego zdarzenia, ale dopiero po prawie 4 miesiącach. Brak jest uzasadnienia aby skuteczność wypowiedzenia umowy o usługi edukacyjne miała być odroczone na koniec miesiąca kalendarzowego. Należy stwierdzić, iż przedsiębiorca nakłada obowiązek na konsumenta poprzez obciążenie go dodatkowymi i nieuzasadnionymi kosztami za usługę w przypadku wypowiedzenia.

Na podstawie wyroku SOKiK z dnia 6 sierpnia 2014 r. (sygn. akt XVII AmC 10956/12) do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, wpisane zostało w dniu 22.01.2016 r., pod pozycją nr 6240, podobne postanowienie „Każda ze stron może rozwiązać Umowę bez podania przyczyn z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego. Bieg terminu wypowiedzenia rozpoczyna się w pierwszym dniu Okresu rozliczeniowego następującego po dniu złożenia wypowiedzenia”. W uzasadnieniu tego wyroku sąd wyjaśnił, iż działanie przedsiębiorcy pozostaje w sprzeczności z dobrymi obyczajami w obrocie gospodarczym, albowiem wykorzystując swą uprzywilejowaną pozycję kontraktową oraz ograniczając możliwość wypowiedzenia umowy przenosi on ryzyko finansowe prowadzenia działalności gospodarczej na konsumenta poprzez obciążanie go dodatkowymi kosztami. Ponadto w sposób rażąco narusza interesy konsumentów zarówno ekonomiczne związane z nałożeniem dodatkowych i nieuzasadnionych opłat (w celu uzyskania zwielokrotnionych korzyści finansowych), jak i te o charakterze nieekonomicznym polegające na wywołaniu poczucia dyskomfortu, zawodu oraz braku satysfakcji ze względu na nieuczciwy charakter postępowania przedsiębiorcy.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na wykorzystaniu przez przedsiębiorcę jego uprzywilejowanej pozycji kontraktowej i narzuceniu konsumentom konieczności spełnienia restrykcyjnych warunków umowy. Poprzez ograniczenie możliwości wypowiedzenia umowy przenosi on ryzyko finansowe prowadzenia działalności gospodarczej na konsumenta poprzez obciążanie go dodatkowymi kosztami. Takie działanie rażąco narusza interesy konsumenta, albowiem, związane z nałożeniem dodatkowych i nieuzasadnionych opłat (w celu uzyskania zwielokrotnionych korzyści finansowych).

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie I.9 sentencji decyzji.

Ad I.10

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienie umowne o treści „NOVA ma prawo przenieść Ucznia do równoległej klasy lub innej szkoły, bez zmian planu rozwoju predyspozycji i kompetencji Ucznia, w przypadku zmniejszenia liczby uczniów klasy poniżej niezbędnego minimum (...)” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”, mający zastosowanie do nauki w liceum ogólnokształcącym).

Powyższe postanowienie pozwala Spółce na jednostronną decyzję o przeniesieniu ucznia do równoległej klasy lub do innej szkoły, z zachowaniem „planu rozwoju

predyspozycji i kompetencji Ucznia”, w sytuacji gdy liczba uczniów w klasie spadnie poniżej „niezbędnego minimum”. Konsument nie otrzymuje ani w umowie ani w statucie szkoły informacji o poziomie owego niezbędnego minimum. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. z 2019 r. poz. 502), a poprzednio rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2017 r., poz. 649) określa maksymalne ilości dzieci i uczniów w oddziałach (§ 5-6 rozporządzenia), ale nie określa ilości minimalnej. Spółka ma całkowitą dowolność w uznaniu, że dana liczba uczniów w klasie jest za mała, co umożliwia jej przeniesienie uczniów do innych klas lub nawet szkół. Wobec tego Spółka może w dowolnym momencie zastosować takie uznaniowe kryterium, mające istotne znaczenie dla prawidłowego wykonania przez nią umowy.

Rodzice lub opiekunowie prawni, będący stroną umowy o kształcenie i wybierający dla dziecka szkołę i klasę, mogą mieć konkretny profil (np. klasę lotniczo-wojskową), będą zainteresowani aby dziecko korzystało z edukacji w określonej klasie lub szkole. Zawierając umowę rodzice (opiekunowie prawni) nie wiedzą, czy dziecko uzyskując promocje do następnych klas będzie dalej uczniem wybranej przez siebie klasy i szkoły. Pomimo zastrzeżonego w postanowieniu braku zmiany planu rozwoju predyspozycji i kompetencji ucznia, rodzice (opiekunowie prawni) mogą nie być zainteresowani kontynuowaniem nauki dziecka na zmienionych warunkach. Należy podkreślić, że zmiana warunków umowy następuje jednostronnie, a Przedsiębiorca nie przewidział żadnej formy uzyskania akceptacji konsumenta dla zmiany ani nie przewidział prawa konsumenta do odstąpienia od umowy w związku z taką zmianą. Możliwość przeniesienia ucznia do innej szkoły nie jest w żaden sposób ograniczona terytorialnie, więc może dotyczyć również szkoły w innej miejscowości, nawet bardzo odległej, przy czym przeniesienie ucznia w ramach jednej miejscowości może być nie akceptowane przez rodziców (opiekunów prawnych), choćby ze względu na ich miejsce zamieszkania, pracy i warunki dojazdu między tymi miejscami.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na ukształtowaniu sytuacji konsumenta w sposób mniej korzystny niż wynika to z ogólnych przepisów prawa, a zatem narusza dobry obyczaj polegający na niewykorzystywaniu przewagi kontraktowej przez przedsiębiorcę, jako twórcę wzorca umownego.

Takie działanie rażąco narusza interesy konsumenta, albowiem pozwala Przedsiębiorcy na uznaniową, jednostronną zmianę istotnych warunków umowy kształcenia. Należy zauważyć, że pojęcie interesów konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: czas zbędnie tracony przez konsumenta, dezorganizacja toku życia, przykrość itp. Kwestionowane postanowienie może powodować powyższe skutki, które mogą także mieć aspekt ekonomiczny, związany z kosztami zmiany szkoły.

W tym miejscu należy odnieść się do argumentu Spółki, iż przedmiotowe postanowienie nie jest już stosowane we wzorcu, stąd w tej części wszczęcie postępowania jest bezprzedmiotowe. Postępowanie w sprawie o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umowy zostało wszczęte przez Prezesa Urzędu w 2019 roku. Z wyjaśnień Spółki złożonych w toku tego postępowania wynika, iż postanowienie nie jest już stosowane w obrocie. Zgodnie z art. 99f ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wszczyna się postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania, upłynęły 3 lata. Tym samym wszczęcie postępowania nie jest bezprzedmiotowe.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie I.10 sentencji decyzji.

Ad I.11

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienie umowne o treści „NOVA nie odpowiada za szkody wyrządzone na mieniu lub na osobie, jeżeli nie uchybiła obowiązkowi nadzoru nad Uczniem” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”).

Powyższym postanowieniem Spółka wyłączyła swoją odpowiedzialność za szkody wyrządzone na mieniu lub osobie, pod warunkiem, iż „nie uchybiła obowiązkowi nadzoru nad Uczniem”.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na ukształtowaniu sytuacji konsumenta w sposób mniej korzystny niż wynika to z ogólnych przepisów prawa, określających zasady odpowiedzialności stron umowy za jej wykonanie, na ustaleniu zasad odpowiedzialności Przedsiębiorcy w sposób niezgodny z zasadami określonymi w Kodeksie cywilnym. Zgodnie z art. 471 Kodeksu cywilnego dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Na podstawie art. 474 zd. 1 Kodeksu cywilnego dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza. Na podstawie art. 415 Kodeksu cywilnego kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Zgodnie z art. 385³ pkt 1 Kodeksu cywilnego w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają lub ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za szkody na osobie.

Zdarzenie powodujące szkody na osobie lub w mieniu ucznia może wynikać z różnych przyczyn (działań lub zaniechań Przedsiębiorcy i osób, którym powierza wykonanie zobowiązania), w tym takich, które nie świadczą o uchybieniu nadzoru nad uczniem, ale za które przedsiębiorca ponosi odpowiedzialność na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa. O zasadności roszczenia konsumenta nie może przesądzać jednostronnie Przedsiębiorca, takie prawo ma sąd powszechny rozstrzygający spór stron umowy.

Takie działanie rażąco narusza interesy konsumenta, albowiem w sposób istotny narusza interesy ekonomiczne konsumenta, pozwalając Przedsiębiorcy na zwolnienie z odpowiedzialności za szkody, doznane przez ucznia i jego mienie w związku z wykonaniem umowy o kształcenie. W razie sporu konsument nie uzyska rekompensaty z tego tytułu, gdyż na podstawie ww. postanowienia Spółka zmniejsza swój zakres odpowiedzialności w stosunku do sytuacji, w której zastosowanie miałyby przepisy powszechnie obowiązującego prawa.

W tym miejscu należy odnieść się do stwierdzenia Spółki, iż z ww. postanowienia wynika, że Spółka ponosi odpowiedzialność za konsekwencje swoich działań i zaniechań, w tym za zachowania swoich pracowników i innych osób, za pomocą których realizuje usługi, niemniej nie ponosi odpowiedzialności za zachowanie (działanie i zaniechanie) samych Słuchaczy, ich rodziców/prawnych opiekunów, bądź osób trzecich, niezwiązanych ze Spółką żadnym stosunkiem, czy to prawnym, czy faktycznym. Jak wyjaśniono powyżej, zakres zakwestionowanego postanowienia jest znacznie szerszy, więc nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem zajęтым przez Przedsiębiorcę, który zresztą nie przedstawił żadnych argumentów przemawiających za jego stwierdzeniem.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie I.11 sentencji decyzji.

Ad I.12

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienie umowne o treści „NOVA nie odpowiada za rzeczy wartościowe wniesione przez Ucznia na teren NOVA, które uległy zniszczeniu, zagubieniu lub utracie w inny sposób” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”).

Postanowienie wyłącza odpowiedzialność Spółki za wszelkie rzeczy wartościowe wniesione przez ucznia na teren szkoły, które uległy zniszczeniu, zagubieniu lub utracie, niezależnie od jakichkolwiek okoliczności sprawy, w tym od przyczyn zniszczenia lub utraty rzeczy oraz od dalszego postępowania z zagubioną rzeczą, która mogła np. zostać znaleziona przez pracownika Spółki.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na ukształtowaniu sytuacji konsumenta w sposób mniej korzystny niż wynika to z ogólnych przepisów prawa, określających zasady odpowiedzialności stron umowy za jej wykonanie, na ustaleniu zasad odpowiedzialności Przedsiębiorcy w sposób niezgodny z ogólnymi zasadami odpowiedzialności, określonymi w Kodeksie cywilnym. Zgodnie z art. 471 Kodeksu cywilnego dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Na podstawie art. 474 zd. 1 Kodeksu cywilnego dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza. Zgodnie z art. 835 KC przez umowę przechowania przechowawca zobowiązuje się zachować w stanie niepogorszonym rzecz ruchomą oddaną mu na przechowanie. Umowa przechowania nie musi być odpłatna. Przechowawca powinien przechowywać rzecz w taki sposób, do jakiego się zobowiązał, a w braku umowy w tym względzie, w taki sposób, jaki wynika z właściwości przechowywanej rzeczy i z okoliczności (art. 837 KC). Nie można z góry określić, iż przedsiębiorca nigdy nie będzie ponosił odpowiedzialności za zniszczone, zagubione lub uszkodzone rzeczy.

Zgodnie z art. 385³ pkt 2 Kodeksu cywilnego w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania polega na każdym uchybieniu zobowiązania przez dłużnika, niezależnie od tego, na czym miałyby ono polegać. Jest to każda rozbieżność pomiędzy prawidłowym spełnieniem świadczenia określonego w treści zobowiązania a rzeczywistym zachowaniem się dłużnika. Jeżeli świadczenie polega na określonym działaniu, naruszeniem zobowiązania jest niedopełnienie tego działania w całości lub części albo też dopełnienie go w sposób niewłaściwy⁹.

Do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, wpisane zostało podobne postanowienie „Klub Remplus nie ponosi odpowiedzialności za rzeczy członków klubu przechowywane w szafkach lub pozostawione w innym miejscu na terenie klubu” - wpis nr 1785 z dnia 21.12.2009 r., na podstawie wyroku SOKiK z dnia 26.06.2009 r., sygn. akt XVII AmC 605/09.

Spółka wyłącza odpowiedzialność za rzeczy wartościowe, jednakże w żaden sposób nie określa jakie rzeczy za takowe uznaje. Pojęcie „rzeczy wartościowych” może być odmiennie rozumiane przez konsumentów i przedsiębiorcę. Nie ulega wątpliwości, że każda rzecz posiada jakąś wartość, lecz za „rzeczy wartościowe” można uznać przedmioty posiadające

⁹ Maciej Skory „Klauzule abuzywne w polskim prawie ochrony konsumenta”, Kraków 2005, str. 243.

co najmniej określoną wartość. Kwestionowane postanowienie ani inne postanowienia umowy nie dają konsumentowi wiedzy, jaki jest zakres zastosowania tego postanowienia, czyli w stosunku do jakich przedmiotów przedsiębiorca wyłącza swoją odpowiedzialność. Może rodzić to praktyczne problemy w uznaniu czy na przykład konkretny telefon, tablet, płaszcz czy plecak były „rzeczami wartościowymi”.

Zasady postępowania z rzeczami znalezionymi określone są w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz.U. z 2019 r. poz. 908), która określa obowiązki i prawa znalazcy oraz przechowującego. Ustawa przewiduje między innymi, że kto znalazł rzecz i zna osobę uprawnioną do jej odbioru oraz jej miejsce pobytu, niezwłocznie zawiadamia ją o znalezieniu rzeczy i wzywa do jej odbioru (art. 4 ust. 1), a kto znalazł rzecz i nie zna osoby uprawnionej do jej odbioru lub nie zna jej miejsca pobytu, niezwłocznie zawiadamia o znalezieniu rzeczy starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania znalazcy lub miejsce znalezienia rzeczy (właściwy starosta) - art. 5 ust. 1. Ustawa o rzeczach znalezionych określa także zasady postępowania w razie znalezienia m.in. pieniędzy, dowodu osobistego lub paszportu. W związku z tym, w razie znalezienia rzeczy na terenie szkoły Spółka jest zobowiązana do stosowania powyższych przepisów i nie może postanowieniem wzorca umowy zwalniać się od cięższej na niej odpowiedzialności.

Postanowienie wzorca umowy rażąco narusza interesy konsumenta, albowiem z góry i bezwarunkowo uwalnia Przedsiębiorcę od wszelkiej odpowiedzialności za rzeczy wniesione przez ucznia na teren szkoły, niewątpliwie kształtując stosunek zobowiązaniowy ze szkodą dla konsumenta. Spółka w oparciu o przedmiotowe postanowienie może powstrzymać się od działań w celu zabezpieczenia zagubionych (pozostawionych) rzeczy, co może przyczynić się do ich definitywnej utraty. Na podstawie ww. postanowienia Spółka nie ponosi odpowiedzialności nawet, jeśli do zniszczenia lub utraty rzeczy dojdzie wyłącznie z przyczyn działania pracownika Spółki lub innej osoby, za pomocą której wykonywa umowę. Z powodu obowiązywania takiego postanowienia konsument nie może wymagać od Przedsiębiorcy, iż ten zabezpieczy rzeczy pozostawione przez ucznia w szkole. Konsument może być narażony nie tylko na szkody finansowe, ale i na inne uciążliwości, przykładowo w razie zagubienia dokumentów lub telefonu komórkowego, co może w sposób istotny naruszać jego interesy. Brak jest również okoliczności, które w ramach przedmiotowego stosunku zobowiązaniowego uzasadniałyby uregulowanie naruszające w istotny sposób interesy konsumentów.

W tym miejscu należy odnieść się do stwierdzenia Spółki, iż z ww. postanowienia wynika, że Spółka ponosi odpowiedzialność za konsekwencje swoich działań i zaniechań, w tym za zachowania swoich pracowników i innych osób, za pomocą których realizuje usługi, niemniej nie ponosi odpowiedzialności za zachowanie (działanie i zaniechanie) samych Słuchaczy, ich rodziców/prawnych opiekunów, bądź osób trzecich, niezwiązanych ze Spółką żadnym stosunkiem, czy to prawnym, czy faktycznym. Jak wyjaśniono powyższej, zakres zakwestionowanego postanowienia jest znacznie szerszy, więc nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Przedsiębiorcy, który nie przedstawił żadnych argumentów przemawiających za jego stwierdzeniem.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie I.12 sentencji decyzji.

Ad I.13

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienie umowne o treści „NOVA nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie wynikających z niniejszej Umowy zobowiązań względem Rodzica/Opiekuna prawnego lub Ucznia, z przyczyn niezależnych od NOVA i jej pracowników bądź niewyłącznie zależnych od NOVA i jej pracowników” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”).

Powyższe postanowienie wyłącza odpowiedzialność Spółki za wykonanie zobowiązania z przyczyn niezależnych od niej albo „bądź niewyłącznie zależnych od NOVA i jej pracowników”. Jak z tego wynika, wystarczy, że choć częściowo przyczyna niewykonania jakiegokolwiek zobowiązania wynikającego z umowy jest niezależna od Spółki i jej pracowników, a Spółka zwalnia się z odpowiedzialności za wykonanie umowy.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na ukształtowaniu sytuacji konsumenta w sposób mniej korzystny niż wynika to z ogólnych przepisów prawa, określających zasady odpowiedzialności stron umowy za jej wykonanie, na ustaleniu zasad odpowiedzialności Przedsiębiorcy w sposób niezgodny z ogólnymi zasadami odpowiedzialności, określonymi w Kodeksie cywilnym. Jak wyjaśniono powyżej, zgodnie z art. 471 Kodeksu cywilnego dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Na podstawie art. 474 zd. 1 Kodeksu cywilnego dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza.

Możliwe jest zaistnienie różnych stanów faktycznych, które są niezależne od Przedsiębiorcy, to zachodzą wbrew jego woli, ale za które ponosi on odpowiedzialność na podstawie przepisów prawa. Przykładowo brak przeprowadzenia zajęć edukacyjnych może być spowodowany chorobą lub inną nieobecnością prowadzącego, co jest przyczyną od Spółki niezależną, ale nie zwalniającą jej automatycznie z odpowiedzialności za brak świadczenia usługi. Możliwe są także takie sytuacje, w których odpowiedzialność rozkłada się (w różnych proporcjach) na Przedsiębiorcę i inne osoby lub podmioty, za które Spółka odpowiedzialności nie ponosi. Spółka nie można z góry, w treści wzorca umownego, przesądzać o wyłączeniu swojej odpowiedzialności w każdym przypadku, gdy nie wykonanie zobowiązania będzie wynikać z przyczyn niezależnych od Spółki i jej pracowników bądź niewyłącznie zależnych od Spółki i jej pracowników.

Zgodnie z art. 385³ pkt 2 Kodeksu cywilnego w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania.

Takie działanie rażąco narusza interesy konsumenta, albowiem postanowienie w sposób istotny narusza interesy ekonomiczne konsumenta, pozwalając Przedsiębiorcy na zwolnienie się z odpowiedzialności za nienależyte wykonania lub za niewykonanie umowy. W razie sporu konsument nie uzyska rekompensaty z tego tytułu, gdyż na podstawie ww. postanowienia Spółka zmniejsza swój zakres odpowiedzialności z stosunku do sytuacji, w której zastosowanie miałyby przepisy powszechnie obowiązującego prawa.

W tym miejscu należy odnieść się do stwierdzenia Spółki, iż z ww. postanowienia wynika, że Spółka ponosi odpowiedzialność za konsekwencje swoich działań i zaniechań, w tym za zachowania swoich pracowników i innych osób, za pomocą których realizuje usługi, niemniej nie ponosi odpowiedzialności za zachowanie (działanie i zaniechanie) samych Słuchaczy, ich rodziców/prawnych opiekunów, bądź osób trzecich, niezwiązanych ze Spółką żadnym stosunkiem, czy to prawnym, czy faktycznym. Jak wyjaśniono powyższej, zakres zakwestionowanego postanowienia jest znacznie szerszy, więc nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Przedsiębiorcy, który nie przedstawił żadnych argumentów przemawiających za jego stwierdzeniem.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie narusza zakaz stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień

umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie I.13 sentencji decyzji.

Ad I.14

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka stosuje niedozwolone postanowienie umowne o treści „Okres wypowiedzenia nie biegnie w miesiącach ustalonych w kalendarzu szkolnym jako okres wakacji letnich” (wzorzec „Umowy o świadczenie usług edukacyjnych nr ...”).

Na podstawie powyższego postanowienia Spółka przedłuża okres wypowiedzenia umowy, wyłączając z biegu tego okresu miesiące określone w „kalendarzu szkolnym jako okres wakacji letnich”. Takie zróżnicowanie biegu terminu wypowiedzenia, w zależności od tego, w jakim miesiącu umowa zostanie wypowiedziana, nie znajduje uzasadnienia w przepisach powszechnie obowiązującego prawa. Zróżnicowania takiego nie przewidują ogólne zasady liczenia terminów, określone w Kodeksie Cywilnym, zgodnie z którymi termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca (art. 112 zd. 1 KC). Zgodnie z zakwestionowanym postanowieniem przedłużony termin wypowiedzenia dotyczy obu stron umowy, ale należy zauważyć, że szczególne znaczenie takie wydłużenie ma dla konsumenta. Jeżeli wypowiedzenie zostanie złożone na początku czerwca, jego bieg rozpocznie się dopiero we wrześniu, wobec czego okres wypowiedzenia zakończy się dopiero ostatniego dnia listopada. Natomiast jeśli konsument wypowie umowę w kwietniu, to jego bieg nie zakończy się w lipcu, lecz dopiero we wrześniu. Tak długie zawieszenie biegu terminu uniemożliwia konsumentowi wcześniejsze rozwiązanie umowy niezależnie od wszelkich okoliczności, które mogą wymusić w danej sprawie konieczność zmiany placówki przez ucznia.

Niezależnie od powyższego niejasne jest samo sformułowanie miesięcy ustalonych w kalendarzu szkolnym jako okres wakacji letnich. O ile uznanie za takie miesiące lipca i sierpnia nie będzie budzić wątpliwości przeciętnego konsumenta, to należy zauważyć, że wątpliwości mogą pojawić się odnośnie czerwca, gdyż rok szkolny może kończyć się w czasie tego miesiąca i ostatnie dni czerwca będą już okresem wakacji letnich.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami polega w tym przypadku na wykorzystaniu przez przedsiębiorcę jego uprzywilejowanej pozycji kontraktowej i narzuceniu konsumentom znacznie wydłużonego okresu wypowiedzenia umowy, praktycznie ograniczając taką możliwość.

Wskazane działanie rażąco narusza interesy konsumenta, zarówno ekonomiczne (konieczność ponoszenia wynikających z umowy opłat w czasie biegu przedłużonego okresu wypowiedzenia) jak i te o charakterze nieekonomicznym polegające na wywołaniu u konsumenta poczucia dyskomfortu, zawodu i braku satysfakcji ze względu na nieuczciwy charakter postępowania przedsiębiorcy.

W tym miejscu należy odnieść się do argumentu Spółki, iż przedmiotowe postanowienie nie jest już stosowane we wzorcu, stąd w tej części postanowienie jest bezprzedmiotowe. Postępowanie w sprawie o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umowy zostało wszczęte przez Prezesa Urzędu w 2019 roku. Z wyjaśnień Spółki złożonych w toku tego postępowania wynika, iż postanowienie nie jest już stosowane. Zgodnie z art. 99f ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wszczyna się postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania, upłynęły 3 lata. Tym samym wszczęcie postępowania nie jest bezprzedmiotowe.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa Urzędu, ww. postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie I.14 sentencji decyzji.

Ad II

Zgodnie z art. 23b ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. w decyzji, o której mowa w ust. 1 tego artykułu (o uznaniu o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzono naruszenie zakazu określonego w art. 23a u.o.k.k.), Prezes Urzędu może określić **środki usunięcia trwających skutków** naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorca, o którym mowa w ust. 1, o uznaniu za niedozwolone postanowienia tego wzorca - w sposób określony w decyzji. Środki, o których mowa w art. 23b ust. 2 u.o.k.k., powinny być proporcjonalne do wagi i rodzaju naruszenia oraz konieczne do usunięcia jego skutków.

Mając na uwadze powyższe, a także uwzględniając okres stosowania poszczególnych postanowień niedozwolonych, szeroki zasięg terytorialny działania Przedsiębiorcy, okoliczność, że praktyki wymierzone były w liczną grupę konsumentów oraz fakt, że dotyczyły między innymi istotnych z punktu widzenia konsumentów uprawnień związanych z żądaniem przez Spółkę dodatkowej opłaty (zwrot ulgi promocyjnej), Prezes Urzędu nałożył na Spółkę w pkt II niniejszej decyzji środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a u.o.k.k. W ocenie Prezesa Urzędu orzeczony obowiązek poinformowania konsumentów o uznaniu postanowień umów o usługi edukacyjne za niedozwolone jest proporcjonalny do wagi i rodzaju stwierdzonych naruszeń.

Przede wszystkim należy podkreślić, że Spółka świadcząc usługi zobowiązana jest do zachowania należytej staranności w przygotowywaniu wzorca umownego, który znajduje zastosowanie do zawieranych z konsumentami umów. Postanowienia stosowanego wzorca nie mogą tym samym naruszać zakazu, o którym mowa w art. 23a u.o.k.k.. Jeżeli zakwestionowane przez Prezesa Urzędu praktyki polegały na uchybieniach Spółki w realizacji powyższego obowiązku, poinformowanie o tym konsumentów jest w pełni uzasadnione. Najlepszą więc i najskuteczniejszą metodą odwrócenia zaistniałego stanu jest zawiadomienie konsumentów o tym, że w ocenie Prezesa Urzędu, Spółka stosowała niedozwolone postanowienia o treści wskazanej w punkcie I sentencji decyzji.

Uzyskanie informacji o treści prawomocnej decyzji administracyjnej i stwierdzonych przez Prezesa Urzędu nieprawidłowościach pozwoli konsumentom na weryfikację prawidłowości wykonania umowy przez Przedsiębiorcę i ewentualne dochodzenie roszczeń, którego mogli wcześniej nie podjąć, opierając się na postanowieniach wzorców umów stosowanych przez Spółkę.

Krąg adresatów wiadomości to konsumenci, którzy od dnia 17 kwietnia 2016 r. zawarli umowy o świadczenie usług edukacyjnych zawierające choćby jedno z postanowień umownych, wymienionych w punkcie I sentencji niniejszej decyzji. W tym miejscu należy zauważyć, że ze względu na wymogi wynikające z przepisów o ochronie danych osobowych krąg adresatów może się zmniejszyć, gdyż osoby, które wycofały zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych przez Spółkę nie będą mogły być adresatami wiadomości. Forma przekazania informacji konsumentom, czyli list polecony, jest adekwatna do sposobu zawarcia umowy i umożliwia konsumentom prawidłowe zapoznanie się z istotną informacją, zapewniając jednocześnie skuteczność doręczenia wiadomości.

Spółce zakreślono termin trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, uwzględniając czas konieczny dla przygotowania i zrealizowania wysyłki pocztą wiadomości.

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie II sentencji niniejszej decyzji.

Ad III

Na podstawie art. 23b ust. 3 u.o.k.k., Prezes Urzędu nakazał Spółce w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia niniejszej decyzji, na jej koszt, **opublikować** na stronie internetowej nova.edu.pl, całość treści niniejszej decyzji. Zgodnie z 23b ust. 3 u.o.k.k. w decyzji, o której mowa w ust. 1 tego artykułu (o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzono naruszenie zakazu określonego w art. 23a u.o.k.k.), Prezes Urzędu może nakazać publikację decyzji w całości lub w części, z zaznaczeniem, czy decyzja ta jest prawomocna, w określonej w niej formie, na koszt przedsiębiorcy.

Zastosowany obowiązek publikacyjny jest ściśle związany z nałożonym na Spółkę obowiązkiem zastosowania środków usunięcia skutków naruszenia, o którym mowa w punkcie II sentencji decyzji. Należy podkreślić, że obie metody zmierzają do poinformowania konsumentów o stwierdzonych przez Prezesa Urzędu nieprawidłowościach. Jednocześnie ich równoległe zastosowanie zagwarantuje wszystkim konsumentom, którzy mogli zostać narażeni na uszczerpkowanie uprawnień, dostęp do pełnej wiedzy o poczynionych przez Prezesa Urzędu ustaleniach i ocenie prawnej. Ponadto obowiązek ten spełni także funkcję prewencyjną.

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie III sentencji niniejszej decyzji.

Ad IV

Zgodnie z treścią art. 106 ust. 1 pkt 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, **karę pieniężną** w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 23a tej ustawy, zgodnie z którym zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego.

Kara pieniężna za naruszenie zakazu określonego w art. 23a u.o.k.k. ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przestępstw, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar. Norma prawna wynikająca z art. 111 ww. ustawy stanowi, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106 ust. 1 należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia.

Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu bierze pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 u.o.k.k. okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie naruszenia przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści

uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia. Wskazać należy, że kara pieniężna może być nałożona na przedsiębiorcę niezależnie od tego, czy dopuścił się naruszenia przepisów ustawy umyślnie, czy też nieumyślnie. Nałożona przez Prezesa Urzędu kara powinna ponadto pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów), a także prewencyjną, dyscyplinującą, tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości.

W niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przez Spółkę zakazu określonego w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Powyższe daje podstawy do nałożenia na Przedsiębiorcę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 3a u.o.k.k.

Zgodnie z art. 106 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w przypadku gdy przedsiębiorca w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary nie osiągnął obrotu lub osiągnął obrót w wysokości nieprzekraczającej równowartości 100 000 euro, Prezes Urzędu nakładając karę pieniężną na podstawie ust. 1 uwzględnia średni obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary. Podstawą obliczenia wysokości niniejszych kar są obroty osiągnięte przez Przedsiębiorcę w roku poprzedzających rok nałożenia kary, tj. w roku 2020. Obroty Spółki osiągnięte w minionym roku to [...] zł (słownie: [...]), zgodnie z oświadczeniem Spółki (dowód: karta nr 421), co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2020 r., tj. 4,6148 zł, stanowi po zaokrągleniu równowartość [...] euro. Obrót ten jest więc wyższy niż równowartość 100 000 euro, co uzasadnia zastosowanie przy nałożeniu na przedsiębiorcę kary pieniężnej art. 106 ust. 1 u.o.k.k.

Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu w pierwszej kolejności przeprowadził ocenę wagi stwierdzonego naruszenia przepisów, ustalając kwotę bazową, będącą podstawą do dalszych obliczeń. Następnie rozważono, czy w okolicznościach przedmiotowej sprawy występują okoliczności łagodzące lub obciążające, uzasadniające odpowiednio zmniejszenie lub zwiększenie kwoty bazowej, a także jaki wpływ powinny mieć te okoliczności na wysokość kary pieniężnej. W dalszej kolejności sprawdzono, czy tak obliczona kara nie przekracza maksymalnej wysokości kary, jaka została przewidziana w art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Nakładając kary pieniężne, Prezes Urzędu wziął pod uwagę konieczność ustalenia, czy naruszenie dokonane było umyślne czy też nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu nakładając karę pieniężną, uwzględniono całokształt okoliczności sprawy, które wskazują na nieumyślny charakter naruszenia przez Przedsiębiorcę w zakresie stosowania postanowień niedozwolonych określonych w punkcie I sentencji decyzji. W zgromadzonym materiale dowodowym nie ma dowodów intencji wskazującej na umyślne naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k. Zebrane w trakcie postępowania wyjaśnienia i informacje mogą zatem wskazywać na wspomniane wyżej nieumyślne działanie. Pomimo tego, jak wskazano powyżej, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanego działania stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

Jako profesjonalista Spółka ma obowiązek w swoich działaniach skierowanych wobec konsumentów uwzględniać obowiązujące przepisy prawa, w tym określające, jakie postanowienia mogą spełniać przesłanki niedozwolonych postanowień umownych. Z racji postępowania się wzorcami umownymi w obrocie z konsumentami, Spółka powinna zwrócić szczególną uwagę na przepisy art. 385¹§ 1 i art. 385³ k.c. oraz zakaz wynikający z art. 23a u.o.k.k. Uwzględnienie przez Spółkę tych przepisów, z uwagi na zawodowy charakter

prowadzonej działalności, nie wymaga zachowania szczególnej bądź nadzwyczajnej staranności. Dlatego Prezes Urzędu uznał, że stwierdzone w niniejszym postępowaniu naruszenia są skutkiem niedochowania przez Spółkę należytej staranności.

W tym miejscu należy wyjaśnić, że Prezes Urzędu zdecydował o nałożeniu jednej kary pieniężnej z tytułu stosowania pięciu postanowień, o których mowa w punktach od I.1 do I.5 sentencji niniejszej decyzji (wszystkie dotyczą obowiązku uiszczenia przez konsumenta kwoty odpowiadającej wysokości promocyjnej ulgi w razie rozwiązania umowy) oraz o nałożeniu jednej kary pieniężnej z tytułu stosowania dwóch postanowień, o których mowa w punktach I.7 i I.8 sentencji niniejszej decyzji - oba dotyczą obowiązku uiszczenia przez konsumenta opłat czesnego w razie braku osiągnięcia wymaganej frekwencji. W ich przypadkach zakwestionowana treść normatywna jest tożsama.

1.

Za stosowanie pięciu postanowień niedozwolonych opisanych w punktach od I.1 do I.5 sentencji decyzji, w oparciu o obrót osiągnięty przez Spółkę w 2020 r. ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu przedsiębiorcy, czyli [...] zł.

Oceniając szkodliwość ww. postanowień Prezes Urzędu wziął pod uwagę ich bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta, poprzez przewidziany w tych postanowieniach obowiązek zapłaty Spółce kwoty odpowiadającej wysokości przyznanej ulgi w opłacie wpisowego. Kwota ta jest niezależna od wysokości kosztów faktycznie poniesionych przez Spółkę w celu realizacji umowy. Konsument nie może zakończyć nawiązanego w ten sposób stosunku umownego bez konsekwencji finansowych, tj. bez obowiązku zwrotu zapłaty Spółce kwoty 400 zł, nawet jeśli wypowie umowę z przyczyn leżących po stronie Przedsiębiorcy. W celu uniknięcia tego kosztu konsument może jedynie kontynuować naukę, ponosząc dalsze koszty. Rozstrzygając o wadze tych naruszeń Prezes Urzędu uwzględnił również okres ich trwania, który w odniesieniu do postanowień zakwestionowanych w punktach I.1, I.2, I.4 i I.5 sentencji przekroczył 1 rok: stosowane były od III kwartału 2017 r. do lipca 2020 r. (pkt I.1 i I.2) i stosowane są od III kwartału 2017 r. (pkt I.4 i I.5).

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie nie wystąpiły okoliczności łagodzące. Okolicznością obciążającą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia (Spółka prowadzi działalność o zasięgu ogólnopolskim), w związku z czym kwotę bazową należy zwiększyć o [...] %. W związku z powyższym kwotę bazową należy zwiększyć do poziomu [...] zł. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k w zakresie opisanym w punktach I.1-I.5 sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 98 863 zł.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy. Wobec powyższego orzeczono, jak w punkcie IV ppkt 1 sentencji niniejszej decyzji.

2.

Za stosowanie postanowienia niedozwolonego, o którym mowa w punkcie 1.6 sentencji decyzji, w oparciu o obrót osiągnięty przez Spółkę w 2020 r. ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu przedsiębiorcy, czyli [...] zł.

Oceniając szkodliwość ww. postanowienia Prezes Urzędu wziął pod uwagę jego bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta, poprzez nałożenie na konsumenta zryczałtowanej opłaty za przygotowanie sesji egzaminacyjnej w wysokości 100,00 zł, należnej Spółce niezależnie od tego czy konsument przystąpi do sesji i czy poniosła ona jakiegokolwiek koszty z tym związane. Rozstrzygając o wadze tego naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również okres jego trwania, który w odniesieniu do zakwestionowanego postanowienia przekroczył 1 rok, od III kwartału 2017 r. do III kwartału 2019 r.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie wystąpiła okoliczność łagodząca, polegająca na zaniechaniu stosowania postanowienia po wszczęciu postępowania, w związku z czym kwotę bazową należy zmniejszyć o [...] %. Okolicznością obciążającą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia (Spółka prowadzi działalność o zasięgu ogólnopolskim), w związku z czym kwotę bazową należy zwiększyć o [...] %. W związku z powyższym kwotę bazową należy pozostawić na niezmiennym poziomie. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k w zakresie opisanym w punkcie 1.6 sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 29 659 zł.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy. Wobec powyższego orzeczono, jak w punkcie IV ppkt 2 sentencji niniejszej decyzji.

3.

Za stosowanie dwóch postanowień niedozwolonych opisanych w punktach 1.7 i 1.8 sentencji decyzji, w oparciu o obrót osiągnięty przez Spółkę w 2020 r. ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu przedsiębiorcy, czyli [...] zł.

Oceniając szkodliwość ww. postanowień Prezes Urzędu wziął pod uwagę ich bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta, poprzez przewidziany w tych postanowieniach obowiązek zapłaty Spółce czesnego, w razie braku osiągnięcia wymaganej frekwencji, całkowicie niezależnie od przyczyn braku takiej frekwencji, a więc nawet gdy jest to powodowane przyczynami leżącymi po stronie Przedsiębiorcy. Rozstrzygając o wadze tych naruszeń Prezes Urzędu uwzględnił również okres ich trwania, który w odniesieniu do zakwestionowanych postanowień przekroczył 1 rok, gdyż postanowienie o którym mowa w punkcie 1.7 sentencji decyzji było stosowane od III kwartału 2017 r. do III kwartału 2019 r., a

postanowienie o którym mowa w punkcie I.8 sentencji decyzji było stosowane co najmniej od „naboru wiosennego” w 2016 r. do III kwartału 2017 r.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie wystąpiła okoliczność łagodząca, polegająca na zaniechaniu stosowania postanowienia po wszczęciu postępowania, w związku z czym kwotę bazową należy zmniejszyć o [...]%. Okolicznością obciążającą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia (Spółka prowadzi działalność o zasięgu ogólnopolskim), w związku z czym kwotę bazową należy zwiększyć o [...]%. W związku z powyższym kwotę bazową należy pozostawić na niezmiennym poziomie. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k w zakresie opisanym w punktach I.7 i I.8 sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 42 841 zł.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy. Wobec powyższego orzeczono, jak w punkcie IV ppkt 3 sentencji niniejszej decyzji.

4.

Za stosowanie postanowienia niedozwolonego, o którym mowa w punkcie I.9 sentencji decyzji, w oparciu o obrót osiągnięty przez Spółkę w 2020 r. ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu przedsiębiorcy, czyli [...] zł.

Oceniając szkodliwość ww. postanowienia Prezes Urzędu wziął pod uwagę jego bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta, poprzez konsekwencje przedłużenia 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, w postaci ustalenia skutku tego wypowiedzenia na koniec miesiąca kalendarzowego. Rozstrzygając o wadze tego naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również okres jego trwania, który w odniesieniu do zakwestionowanego postanowienia przekroczył 1 rok, gdyż postanowienie stosowane jest od III kwartału 2017 r.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie nie wystąpiły okoliczności łagodzące. Okolicznością obciążającą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia (Spółka prowadzi działalność o zasięgu ogólnopolskim), w związku z czym kwotę bazową należy zwiększyć o [...]%. W związku z powyższym kwotę bazową należy zwiększyć do poziomu [...] zł. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k w zakresie opisanym w punkcie I.9 sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 35 591 zł.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy. Wobec powyższego orzeczono, jak w punkcie IV ppkt 4 sentencji niniejszej decyzji.

5.

Za stosowanie postanowienia niedozwolonego, o którym mowa w punkcie I.10 sentencji decyzji, w oparciu o obrót osiągnięty przez Spółkę w 2020 r. ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu przedsiębiorcy, czyli [...] zł.

Oceniając szkodliwość ww. postanowienia Prezes Urzędu wziął pod uwagę jego bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta, poprzez uciążliwości i koszty wynikające z możliwości przeniesienia ucznia do równoległej klasy lub innej szkoły, bez zmian planu rozwoju predyspozycji i kompetencji ucznia, w przypadku zmniejszenia liczby uczniów klasy poniżej „niezbędnego” (ale nieokreślonego przez Spółkę) minimum. Rozstrzygając o wadze tego naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również okres jego trwania, który w odniesieniu do zakwestionowanego postanowienia przekroczył 1 rok, gdyż postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie wystąpiła okoliczność łagodząca, polegająca na zaniechaniu stosowania postanowienia po wszczęciu postępowania, w związku z czym kwotę bazową należy zmniejszyć o [...] %. Okolicznością obciążającą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia (Spółka prowadzi działalność o zasięgu ogólnopolskim), w związku z czym kwotę bazową należy zwiększyć o [...] %. W związku z powyższym kwotę bazową należy pozostawić na niezmiennym poziomie. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k w zakresie opisanym w punkcie I.10 sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 29 659 zł.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy. Wobec powyższego orzeczono, jak w punkcie IV ppkt 5 sentencji niniejszej decyzji.

6.

Za stosowanie postanowienia niedozwolonego, o którym mowa w punkcie I.11 sentencji decyzji, w oparciu o obrót osiągnięty przez Spółkę w 2020 r. ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu przedsiębiorcy, czyli [...] zł.

Oceniając szkodliwość ww. postanowienia Prezes Urzędu wziął pod uwagę jego bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta, poprzez wyłączenie odpowiedzialności Przedsiębiorcy za szkody wyrządzone na mieniu lub na osobie, jeżeli „nie uchybiła obowiązkowi nadzoru nad Uczniem”. Zastosowane postanowienie może prowadzić do sytuacji braku zaspokojenia roszczeń konsumenta, które byłyby zasadne na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego. Rozstrzygając o wadze tego naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również okres jego trwania, który w odniesieniu do zakwestionowanego postanowienia przekroczył 1 rok, gdyż postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie wystąpiła okoliczność łagodząca, polegająca na zaniechaniu stosowania postanowienia po wszczęciu postępowania, w związku z czym kwotę bazową należy zmniejszyć o [...]%. Okolicznością obciążającą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia (Spółka prowadzi działalność o zasięgu ogólnopolskim), w związku z czym kwotę bazową należy zwiększyć o [...]%. W związku z powyższym kwotę bazową należy pozostawić na niezmiennym poziomie. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k w zakresie opisanym w punkcie I.11 sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 29 659 zł.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy. Wobec powyższego orzeczono, jak w punkcie IV ppkt 6 sentencji niniejszej decyzji.

7.

Za stosowanie postanowienia niedozwolonego, o którym mowa w punkcie I.12 sentencji decyzji, w oparciu o obrót osiągnięty przez Spółkę w 2020 r. ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu przedsiębiorcy, czyli [...] zł.

Oceniając szkodliwość ww. postanowienia Prezes Urzędu wziął pod uwagę jego bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta, poprzez wyłączenie odpowiedzialności Spółki za rzeczy wartościowe wniesione przez ucznia na teren szkoły, które uległy zniszczeniu, zagubieniu lub utracie w inny sposób. Zastosowanie postanowienie może prowadzić do sytuacji braku zaspokojenia roszczeń konsumenta, które byłyby zasadne na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego. Na podstawie zakwestionowanego postanowienia Spółka zmniejsza swój zakres odpowiedzialności z stosunku do ogólnych przepisów prawa. Rozstrzygając o wadze tego naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również okres jego trwania, który w odniesieniu do zakwestionowanego postanowienia przekroczył 1 rok, gdyż postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie wystąpiła okoliczność łagodząca, polegająca na zaniechaniu stosowania postanowienia po

wszczęciu postępowania, w związku z czym kwotę bazową należy zmniejszyć o [...]%. Okolicznością obciążającą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia (Spółka prowadzi działalność o zasięgu ogólnopolskim), w związku z czym kwotę bazową należy zwiększyć o [...]%. W związku z powyższym kwotę bazową należy pozostawić na niezmiennym poziomie. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k w zakresie opisanym w punkcie I.12 sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 29 659 zł.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy. Wobec powyższego orzeczono, jak w punkcie IV ppkt 7 sentencji niniejszej decyzji.

8.

Za stosowanie postanowienia niedozwolonego, o którym mowa w punkcie I.13 sentencji decyzji, w oparciu o obrót osiągnięty przez Spółkę w 2020 r. ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu przedsiębiorcy, czyli [...] zł.

Oceniając szkodliwość ww. postanowienia Prezes Urzędu wziął pod uwagę jego bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta, poprzez wyłączenie odpowiedzialności Spółki za niewykonanie wynikających z umowy zobowiązań względem konsumenta, z przyczyn niezależnych od Spółki i jej pracowników bądź niewyłącznie zależnych od Spółki i jej pracowników. Na podstawie zakwestionowanego postanowienia Spółka zmniejsza swój zakres odpowiedzialności z stosunku do ogólnych przepisów prawa. Rozstrzygając o wadze tego naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również okres jego trwania, który w odniesieniu do zakwestionowanego postanowienia przekroczył 1 rok, gdyż postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie wystąpiła okoliczność łagodząca, polegająca na zaniechaniu stosowania postanowienia po wszczęciu postępowania, w związku z czym kwotę bazową należy zmniejszyć o [...]%. Okolicznością obciążającą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia (Spółka prowadzi działalność o zasięgu ogólnopolskim), w związku z czym kwotę bazową należy zwiększyć o [...]%. W związku z powyższym kwotę bazową należy pozostawić na niezmiennym poziomie. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k w zakresie opisanym w punkcie I.13 sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 29 659 zł.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy. Wobec powyższego orzeczono, jak w punkcie IV ppkt 8 sentencji niniejszej decyzji.

9.

Za stosowanie postanowienia niedozwolonego, o którym mowa w punkcie I.14 sentencji decyzji, w oparciu o obrót osiągnięty przez Spółkę w 2020 r. ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu przedsiębiorcy, czyli [...] zł.

Oceniając szkodliwość ww. postanowienia Prezes Urzędu wziął pod uwagę jego bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta przedłużenia okresu wypowiedzenia umowy, które nie biegnie w miesiącach ustalonych w kalendarzu szkolnym jako okres wakacji letnich. Na podstawie zakwestionowanego postanowienia Spółka zmniejsza swój zakres odpowiedzialności z stosunku do ogólnych przepisów prawa. Rozstrzygając o wadze tego naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również okres jego trwania, który w odniesieniu do zakwestionowanego postanowienia przekroczył 1 rok, gdyż postanowienie było stosowane co najmniej od listopada 2017 r. do września 2019 r.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie wystąpiła okoliczność łagodząca, polegająca na zaniechaniu stosowania postanowienia, w związku z czym kwotę bazową należy zmniejszyć o [...] %. Okolicznością obciążającą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia (Spółka prowadzi działalność o zasięgu ogólnopolskim), w związku z czym kwotę bazową należy zwiększyć o [...] %. W związku z powyższym kwotę bazową należy pozostawić na niezmiennym poziomie. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o który mowa w art. 23a u.o.k.k w zakresie opisanym w punkcie I.14 sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 29 659 zł.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy. Wobec powyższego orzeczono, jak w punkcie IV ppkt 9 sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, karę pieniężną należy uiszczyć w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP o/o Warszawa nr 51101010100078782231000000.

Ad V

Stosownie do art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść **koszty postępowania**. Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

W punkcie I sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu w wyniku przeprowadzonego przeciwko Przedsiębiorcy postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone stwierdził naruszenie przez ww. przedsiębiorcę art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pozwalająca na obciążenie Przedsiębiorcy kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są dla Prezesa Urzędu wydatki w łącznej kwocie 65 zł związane z prowadzoną w toku tego postępowania korespondencją. W związku z tym postanowiono obciążyć NOVA Centrum Edukacyjne spółkę z o.o. z siedzibą w Warszawie kosztami przeprowadzonego postępowania i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 65 zł (słownie: sześćdziesięciu pięciu złotych), w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie V sentencji niniejszej decyzji.

Koszty niniejszego postępowania, na podstawie art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, w związku z art. 83 i art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000 w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Pouczenie

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 u.o.k.k. w zw. z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm., dalej jako „k.p.c.”) - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach (ul. Tadeusza Kościuszki 43, 40-048 Katowice).

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie V niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego i art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 755 ze zm., dalej jako „u.k.s.c.”), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł, a zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu - w kwocie 500 zł.

Zgodnie z art. 103 u.k.s.c., Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Zgodnie z art. 105 ust. 1 u.k.s.c., wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1,3 i 4 k.p.c. strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Z up. Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury UOKiK w Katowicach
Maciej Frągsztajn